

χώμεθα, και ὁ ὁ. Ἀποστολικὸς διορίζει, ἀλλὰ και ὁ λζ'. και λη. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ. Ἄλλ' οὔτε πρέπει νὰ συμ-
προσευχώμεθα με αὐτοὺς, κατὰ τὸν ξέ. Ἀποστολικόν, οὔτε ἔλαιον νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὰς συναγωγὰς τῶν, κατὰ
τὸν οά. Ἀποστολικόν. Καθικρεῖ δὲ τοὺς ἱερωμένους ὁ α. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, τοὺς μὴ φυλάττοντας τὸν περὶ τοῦ
Πάσχα ὄρον τῆς α. συνόδου, ἀλλὰ μετὰ Ἰουδαίων τοῦτο ἐπιτελοῦντας. Ὁ δὲ ξ'. και πά. και ριζ'. τῆς ἐν Καρ-
θαγένῃ διορίζουν περὶ τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα πότε νὰ εὐρίσκεται και ποῦ νὰ γράφεται, και εἰς τοὺς ἄλλους νὰ
διαλαλήται. Ὁ δὲ ιά. τῆς ς'. ἐμποδίζει ἀκόμη και τοῦ νὰ προσκαλῆ τινὰς Χριστιανὸς τοὺς Ἰουδαίους εἰς ἱε-
ρατεῖαν, ἢ νὰ συλλούεται με αὐτοὺς.

ΚΑΝΩΝ Η'.

Εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ἐκ τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, προσφορᾶς γενο-
μένης, μὴ μεταλάβῃ, τὴν αἰτίαν εἰπάτω : και ἐὰν ἦ εὐλογος, συγγνώμης τυγχανέτω. Εἰ δὲ μὴ λέγοι,
ἀφορίζεσθαι, ὡς αἴτιος βλάβης γενόμενος τῷ λαῷ και ὑπόνοιαν ἐμποιήσας κατὰ τοῦ προτενέγκαντος, ὡς
μὴ ὑγιῶς ἀνετέγκαντος (1).

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν θέλει, ὅτι ὅλοι, και μάλιστα οἱ ἱερωμένοι, νὰ ἦναι προετοιμασμένοι και ἀξιοὶ νὰ μεταλά-
βουν τὰ θεῖα μυστήρια, ὅταν γίνεται ἡ προσφορὰ, ἡγουν ἡ ἱεουργία τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου. Εἰ δὲ τινὰς ἀπὸ
αὐτοὺς δὲν μεταλάβῃ παρὼν εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν, ἄς εἰπῆ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποῖαν δὲν ἐμετάλαβε (2)
και εἰ μὲν ἦναι δικαία και εὐλογος, ἄς λαμβάνῃ συγχώρησιν, εἰ δὲ και δὲν θέλει νὰ τὴν εἰπῆ, ἄς ἀφορίζεται.
Ἐπειδὴ και γίνεται αἴτιος βλάβης εἰς τὸν λαόν, με τὸ νὰ δίδῃ ἀφορμὴν νὰ ὑποπτευθῆ τὸ πλῆθος, πῶς ὁ ἱερεὺς
ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλειτούργησεν εἰναι ἀνάξιος, και διὰ τοῦτο δὲν ἠθέλησε νὰ κοινωνήσῃ ἀπὸ αὐτόν.

ΚΑΝΩΝ Θ'.

Πάντας τοὺς εἰσιόντας πιστοὺς και τῶν Γραφῶν ἀκούοντας, μὴ παραμένοντας δὲ τῇ Τῆς ς'. ες' τῆς ἐν
προσευχῇ και τῇ ἀγίᾳ Μεταλήψει, ὡς ἀταξίαν ἐμποιοῦντας τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀφορίζεσθαι γρή. Ἀντιοχ. β'. Τιμ.
γ' γ'.

Ἑρμηνεία.

Και οἱ δύο ἐξηγηταὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων, ὁ Ζωναρᾶς, λέγω, και ὁ Βαλσαμῶν ἐρμηνεύοντας, τὸν παρόντα Ἀ-
ποστολικὸν κανόναν, συμφώνως λέγουσιν ὅτι, ὅσοι Χριστιανοὶ ἐμβαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅταν ἐπιτελεῖται ἡ
θεῖα λειτουργία, και ἀκούουσι μὲν τὰς θεῖας Γραφὰς, δὲν προσμένουσι δὲ μέχρι τέλους, μήτε μεταλαμβάνουσι,
αὐτοὶ πρέπει νὰ ἀφορίζωνται, ὡσάν ὁποῦ προξενούσιν ἀταξίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Και ὁ μὲν Ζωναρᾶς λέγει ἀν-
τολεξεί· «πάντας ὁ παρὼν Κανὼν ἀπαιτεῖ, τῆς ἀγίας ἐπιτελουμένης θυσίας, μέχρι τέλους προσκαρτερεῖν τῇ εὐχῇ
και τῇ ἀγίᾳ μεταλήψει.» Και οἱ λαϊκοὶ γὰρ συνεχῶς μεταλαμβάνειν τότε ἀπητοῦντο. Ὁ δὲ Βαλσαμῶν· «Ὁ
τοῦ παρόντος κανόνος διορισμὸς δριμύτατός ἐστιν· ἀφορίζει γὰρ τοὺς ἐκκλησιάζοντας και μὴ παραμένοντας
μέχρι τέλους μηδὲ μεταλαμβάνοντας» (3).

(1) Ἐν ἄλλοις οὐχ εἴρηται τὸ, ὡς μὴ ὑγιῶς ἀνετέγκαντος.
(2) Ἀπὸ τῶν παρόντων κανόνων λύεται ἡ ἐναντιοφάνεια ὁποῦ
γεννᾶται ἀνάμεσα εἰς τὸν ἀκόλουθον θ'. Ἀποστολικὸν κανόναν
και εἰς τὸν Χρυσόστομον και εἰς τοὺς λοιποὺς κανόνους τῶν συνό-
δων και Πατέρων· διότι ὁ μὲν Ἀποστολικὸς κανὼν ὁ θ'. διορί-
ζει νὰ ἀφορίζωνται ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ Χριστιανοὶ ὁποῦ ἐμβαίνουν
εἰς τὴν λειτουργίαν και ἀκούουσι τὰς Γραφὰς και μάλιστα δὲν
μεταλαμβάνουσι. Και ὁ Χρυσόστομος λέγει νὰ εὐχαίνουσι ἔξω
ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν και νὰ μὴ προσεύχωνται μαζί με τοὺς πι-
στοὺς ἐκεῖνοι, ὁποῦ δὲν εἶναι ἐτοιμασμένοι νὰ μεταλάβουν. Λέ-
γει γὰρ (ὁμιλ. γ'. πρὸς Ἐφραίμους)· «δὲν εἶσαι ἀξίος νὰ μεταλά-
βῃς ; Λοιπὸν οὐδὲ ἀξίος εἶσαι νὰ συμπροσεύχησαι με τοὺς ἀ-
ξίους μεταλαβεῖν. Ἀκούεις τὸν Διάκονον ὁποῦ φωνάζει, ὅσοι
εἴσθε ἐν μετανοίᾳ ἐξέλθετε. Ὅσοι δὲν μεταλαμβάνουσι, ἐν με-
τανοίᾳ εἶναι. Τίνος ἕνεκεν ἀκούοντας τὸν Διάκονον νὰ λέγη,

«ὅσοι δὲν ἠμπορεῖτε νὰ προσευχηθῆτε, ἐξέλθετε, στέκει ἀδιάν-
τροπα και δὲν ἐξέρχεσαι και ἐσύ ;» Οἱ δὲ ἱεροὶ κανόνες τῶν
συνόδων και τῶν Πατέρων εἰς πολλὰ μέρη ὀρίζουσιν ἐκ τοῦ ἐναν-
τίου νὰ στέκωνται μαζί με τοὺς πιστοὺς και νὰ συμπροσεύ-
χωνται εἰς τὴν λειτουργίαν πολλοὶ μετανοοῦντες, ὅμως νὰ μὴ
μεταλαμβάνουσι. Τὴν ἐναντιοφάνειαν λοιπὸν ταύτην λύει και
συμβιβάζει ὁ ἡ. οὗτος κανὼν, προστάζοντας τὸν συμπροσευχό-
μενον με τοὺς πιστοὺς και μὴ μεταλαμβάνοντα νὰ λέγῃ τὴν
αἰτίαν ὁποῦ ἐμποδίζεται και δὲν μεταλαμβάνει· διότι με τὸν
τρόπον τοῦτον και συμπροσεύχεται μέχρι τέλους, και μήτε με-
ταλαμβάνει, μήτε ἀφορίζεται. Ἐνδέχεται γὰρ νὰ τοῦ συνέβῃ τι
ἀνθρώπινον, δηλονότι ἢ νερὸν νὰ ἐπιεν, ἢ νὰ ἐξέρασεν, ἢ ἄλλο τι
νὰ ἐπαθε.
(3) Συνέχειαν τῆς θεῖας Μεταλήψεως διδάσκει ὁ παρὼν κα-
νὼν. Εἰ δὲ και ὁ Βαλσαμῶν εἰς τὸν ἡ. Ἀποστολικὸν λέγει ὅτι,

ΕΝ ΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Συμφωνία.

» Συμφώνως με τὸν παρόντα Κανόνα διορίζεται καὶ ὁ β'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, λέγων, ὅλοι ἐκεῖνοι ὅπου ἐμ-
 »βαίνουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν καιρῷ τῆς θείας λειτουργίας, καὶ ἀκούουσι μὲν τὰς γραφάς, ἀποστρέφονται δὲ
 » (ταῦτὸν εἰπεῖν δι' εὐλάβειαν τάχα καὶ ταπεινοφροσύνην ἀποφεύγουσι, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἀρίστου ἐρμη-
 »νευτοῦ Ζωναρᾶ) τὴν θείαν μεταλήψιν, κατὰ ἀταξίαν τινὰς, οὗτοι, λέγω, ἄς ἀφορίζονται. Τὴν συνέχειαν τῆς με-
 »ταλήψεως βεβαιοῖ καὶ ὁ ξς'. τῆς ε'. προστάζων τοὺς χριστιανούς εἰς ὅλην τὴν διακαινήσιμον ἑβδομάδα νὰ σχο-
 »λάζουσιν εἰς ψαλμούς καὶ ὕμνους, καὶ νὰ κατατρυφῶσι τὰ θεῖα μυστήρια. Ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκ τοῦ γ'. κανόνος τοῦ
 »ἀγίου Τιμοθέου ἡ συνέχεια τῆς μεταλήψεως συμπεραίνεται. Εἰγὰρ ἐκεῖνος συγχωρεῖ τὸν δαιμονιζόμενον νὰ με-
 »ταλαμβάνῃ, ὄχι ὅμως καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ κατὰ Κυριακὴν μόνον (κἄν ἐν ἄλλοις ἀντιγράφοις γέγραπται, κατὰ
 »καιροὺς μόνον), ἐπόμενον εἰπεῖν, ὅτι οἱ μὴ δαιμονιζόμενοι συγχωροῦνται νὰ μεταλαμβάνουν ἀκόμη συχνότερον.»
 Τινὲς δὲ θέλουσιν, ὅτι διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς Τιμόθεος, κανόνι γ', διορίζει τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν νὰ μὴ
 συνευρίσκωνται τὰ ἀνδρόγυνα ἐκ συμφώνου, διὰ νὰ μεταλάβουν δηλ. ἐπειδὴ τῷ τότε καιρῷ εἰς αὐτὰς μόνον τὰς
 ἡμέρας, ὡς εἶπομεν, ἐτελεῖτο ἡ θεία λειτουργία. Βεβαιοῖ δὲ τὴν γνώμην αὐτῶν ταύτην καὶ ὁ θεὸς Ἰουστίνος,
 λέγων ἐν τῇ β', ἀπολογία, ὅτι «τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἡλίου, ἤγουν τῇ Κυριακῇ, ἐ συναθροίζοντο πάντες οἱ χριστιανοὶ
 » εἰς τὰς ἐκκλησίας (αἱ ὅποιαι διὰ τοῦτο καὶ Κυριακὰ ὠνομάζοντο) καὶ μετελάμβανον τὰ θεῖα μυστήρια. Ὅτι δὲ
 » καὶ πάντοτε οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ συχνάζουν εἰς τὴν θείαν κοινωνίαν, βεβαιοῖ ἀπὸ τὴν δύσιν ὁ θεὸς Ἀμβρόσιος
 λέγων οὕτω «Βλέπομεν πολλοὺς ἀδελφοὺς νὰ συναθροίζονται ἀμελέστερα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ μάλιστα κατὰ
 » τὰς Κυριακάς νὰ μὴ ἦναι παρόντες εἰς τὰ μυστήρια.» Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς, κατηγορῶν τοὺς μὴ συνεχῶς μεταλαμ-
 βάνοντας, λέγει περὶ τοῦ μυστικοῦ ἔργου «Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὸν ἔργον τοῦτον καθημερινόν, καὶ ἡμεῖς
 » ποιῶμεν αὐτὸν ἐνιαύσιον.» Ἀπὸ δὲ τῆς Ἀσίας, μάλιστα κατ' ἐξαιρετικόν, ὁ θεὸς Χρυσόστομος ἀπαιτεῖ τοῦτο
 ἀπὸ τοῦ Χριστιανοῦ. Καὶ ἴδε ἐν τῷ προοιμίῳ εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐρμηνείαν λόγῳ ἡ. καὶ πρὸς Ἑβραί-
 οὺς λόγῳ ιθ'. εἰς τὰς Πράξεις, καὶ ὁμιλίᾳ, ε. τῆς α'. πρὸς Τιμόθεον, καὶ ὁμιλίᾳ ιζ'. τῆς πρὸς Ἑβραίους, καὶ λό-
 γῳ τῷ εἰς τοὺς τὰ πρῶτα Πάσχα νηστεύοντας, ὁμιλίᾳ γ'. πρὸς Ἑβρ. λόγῳ πρὸς τοὺς ἀπολιμπανομένους τῶν
 θείων συνάξεων, ὁμιλίᾳ κη. τῆς α'. πρὸς Κορινθίους, λόγῳ εἰς τὸν μακάριον Φιλογόνιον, καὶ λόγῳ περὶ νηστείας.
 Ἐν οἷς ὅρα πόσον ἀγωνίζεται καὶ πόσα ρητορεύει ἡ καλὴ ἐκείνη γλῶσσα, διὰ νὰ παραινῆσθαι τοὺς Χριστιανούς
 νὰ μεταλαμβάνωσιν εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, καὶ ἀξίως, καὶ συνεχῶς. Ὅρα δὲ καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον ἐπιστολῇ
 πρὸς Καισαρίαν Πατρικίαν, καὶ λόγῳ α'. περὶ βαπτίσματος. (1) Ἀλλὰ καὶ ὁποῖος δῶση προσοχὴν εἰς τὰς εὐ-
 χάς ὅλης τῆς θείας λειτουργίας, τάχα δὲν βλέπει φανερά, πῶς ὅλοι αὐταὶ ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ νὰ μεταλαμβάνω-
 νουσιν οἱ συναθροιζόμενοι Χριστιανοὶ εἰς τὴν λειτουργίαν, ὅσοι δηλαδὴ εἶναι ἄξιοι;

ΚΑΝΩΝ Γ'.

Εἰ τις ἀκοινωνήτω, κἄν ἐν οἴκῳ συνεύξηται, οὗτος ἀφορίζέσθω.

Ἑρμηνεία.

Τὸ ὄνομα ἀκοινωνήτος ἔχει τρεῖς σημασίας· διότι, ἡ δηλοῖ τὸν συνεστῶτα μὲν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ συμ-
 προσευχόμενον μὲ τούς λοιποὺς Χριστιανούς, μὴ κοινωνοῦντα δὲ τὰ θεῖα μυστήρια· ἡ δηλοῖ τὸν μήτε κοινω-

εἶναι ἀδύνατον νὰ μεταλαμβάνουν οἱ Χριστιανοὶ καθ' ἑκάστην·
 ἰδοὺ ὅπου ἐπιστομίζεται ἀπὸ τὸν παρόντα κανόνα, καὶ ἄκων ὁ-
 μολογεῖ πῶς εἶναι ὀριμώτατος, διατὶ ἀφορίζει τοὺς φεύγοντας
 καὶ μὴ μεταλαμβάνοντας. Πῶς γὰρ οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι ἤθελαν
 νὰ νομοθετήσουν πρᾶγμα ἀδύνατον; Ἐπειτα ὁ κανὼν δὲν λέγει
 καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ τοὺς μὴ παραμένοντας τῇ ἀγίᾳ μεταλήψει,
 ὅταν δηλαδὴ τελεῖται ἡ θεία λειτουργία. Τοὺς δὲ παρεξηγοῦντας
 τὸν κανόνα, καὶ λέγοντας ὅτι ἀφορίζει τοὺς μὴ καρτεροῦντας εἰς
 τὴν λειτουργίαν, ἕως οὗ νὰ μεταλάβωσιν οἱ ἄξιοι, ἐπιστομίζει
 Ματθαῖος ὁ Βλάσταρις στοιχείῳ α. κεφ. κέ. λέγων· ἐγὼ νομίζω,
 ὅτι οἱ παλαιοὶ Χριστιανοὶ, καθὼς ἐσπούδαζον νὰ πιστεύωσιν
 ὀρθῶς παρομοίως ἐσπούδαζον καὶ νὰ πολιτευῶνται ὀρθῶς. Διὰ
 τοῦτο καὶ πολλοὶ καλὰ ἔθιμα ὅπου ἀναφέρουσιν οἱ θεοὶ κανό-
 νες, συνηθιζόμενα εἰς τοὺς τότε καιροὺς, αὐτὰ τῶρα εἰς τοὺς
 ἐδικούς μας καιροὺς εἶναι ἀλλοιότικα καὶ διαφορετικά. Τόσον
 μᾶς ἐκατάστησεν ἡ διεστραμμένη καὶ ἀμελημένη ζωὴ ὅπου ζῶ-

μεν, ὥστε οὐδὲ νὰ πιστεύωμεν ἂν κἀμμίαν φοράν οἱ Χριστι-
 ἀνοὶ ἔφθασαν εἰς τόσην ἀριτήν, ὅπου νὰ μεταλαμβάνουν συνε-
 χῶς εἰς κάθε λειτουργίαν ὅπου ἐγίνετο.»

(1) Καὶ ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος νομοθετεῖ ἐν
 τῷ κατὰ Χριστὸν δικαλόγῳ, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ νὰ κοινωνοῦν
 κάθε Κυριακὴν, καὶ κάθε μεγάλην ἑυρτήν (σελ. 951. τῆς Φιλο-
 καλ.) ὁμοίως καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν λέγει, ὅτι νὰ μὴ ἀφί-
 νουν οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἀπερνοῦν τεσσαράκοντα ἡμέραι, ἀλλ' ὅ-
 σον εἶναι δυνατόν καὶ ὀγλιγορώτερα νὰ μεταλαμβάνουν, καὶ κάθε
 Κυριακὴν, ἂν ἦναι τρόπος, καὶ μάλιστα οἱ γέροντες καὶ ἀσθε-
 νεῖς (κεφ. τξ'). Ἀλλὰ καὶ ἡ ὀρθόδοξος Ὁμολογία (σελ. 111)
 λέγει, ὅτι οἱ εὐλαβήτεροι Χριστιανοὶ νὰ ἐξομολογοῦνται κάθε
 μῆνα. Εἰ δὲ τοῦτο δῆλον ὅτι καὶ νὰ κοινωνοῦν κάθε μῆνα, νὰ
 κοινωνοῦν ὅμως μὲ τὴν πρέπουσαν προετοιμασίαν τῆς συντρι-
 βῆς, ἐξομολογήσεως, ἱκανοποιήσεως, καὶ τῆς κατὰ δύναμιν νη-
 στείας, περὶ ἧς ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ιγ. τῆς ε'.

νοῦντα, μήτε συνιστάμενον καὶ προσευχόμενον μετὰ τοὺς πιστοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ ἀφορίζόμενον ἀπὸ αὐτοῦ καὶ εὐγαίνοντα ἔξω τῆς ἐκκλησίας καὶ προσευχῆς· ἢ τελευταῖον δηλοῖ κάθε κληρικὸν ὅπου γένηται ἀπὸ τὸν κληρὸν ἀκοινώνητος. Ἐπίσκοπον θετέον, ἀπὸ τοῦς συνεπισκόπους του, Πρεσβύτερον, ἀπὸ τοῦς συμπρεσβυτέρους του, ἢ Διάκονον, ἀπὸ τοῦς συνδιακόνους του, καὶ καθ' ἑξῆς. Καὶ κάθε μὲν ἀκοινώνητος, ταῦτὸν εἰπεῖν ἀφορισμένος ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, εἶναι ἐνταῦτῳ καὶ ἀκοινώνητος ἀπὸ τὰ Μυστήρια· κάθε δὲ ἀκοινώνητος ἀπὸ τὰ Μυστήρια, δὲν εἶναι ἀκοινώνητος καὶ ἀπὸ τὴν ὁμῆγυριν τῶν πιστῶν, καθὼς εἶναι οἱ καθαιρεθέντες κληρικοί, καὶ ἀπὸ τῶν μετανοούντων οἱ συνεστῶτες, οἱ ὅποιοι μήτε κοινωνοῦσι, μήτε τῆς ἐκκλησίας ἐξέρχονται ὡς οἱ κατηγούμενοι, καθὼς εἶπομεν. Ὁ δὲ παρῶν Κανὼν ἀκοινώνητον ἐκλαμβάνει κατὰ τὴν δευτέραν σημασίαν· Διὸ καὶ λέγει· ὅποιος ἤθελε συμπροσευχθῆ μετ' ἐκεῖνον ὅπου διὰ ἁμαρτίας ἀφορίσθη ἀπὸ τὴν ὁμῆγυριν καὶ τὴν προσευχὴν τῶν πιστῶν, καὶ δὲν ἤθελε συμπροσευχθῆ μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ μετὰ εἰς οἶκον, ὁ τοιοῦτος, ἢ ἱερωμένος εἶναι ἢ λαϊκὸς ἄς ἀφορίζεται ὁμοίως μετ' ἐκεῖνον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν μετὰ τῶν Χριστιανῶν προσευχὴν, διατὶ αὐτὴ ἡ συγκοινωνία τῆς προσευχῆς, τὴν ὁποίαν καμνεὶ μετὰ τὸν ἀφορισμένον, γνωρίζοντας καὶ ἠξεύρωντας αὐτὸν τοιοῦτον, ἀποβλέπει εἰς ἀτιμίαν καὶ καταφρόνησιν τοῦ ἀφορίσαντος, καὶ διαβάλλει αὐτὸν ὡς ἀδίκως ἀφορίσαντα.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ΄.

Εἰ τις καθηρημένος, Κληρικὸς ὢν, Κληρικῶ συνεύξεται, καθαιρεῖσθω καὶ αὐτός.

Ἑρμηνεία.

Κατὰ δύο τρόπους δύνανται νὰ ἐξηγηθῆ ὁ παρῶν Κανὼν. Εἰ μὲν γὰρ τὸ, συνεύξεται λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ συλλειτουργήσῃ, τὸ νόημα ὅλον τοῦ Κανόνος εἶναι τοῦτο. Ὅποιος κληρικὸς συλλειτουργήσῃ ἐν γνώσει μετὰ καθηρημένον κληρικόν, ἄς καθαιρέσθω καὶ αὐτὸς ὁμοίως μετ' ἐκεῖνον (ὁ καὶ μᾶλλον ὀρθότερον)· εἰ δὲ τὸ, συνεύξεται δηλοῖ κατὰ τὴν κυριολεξίαν του, τὸ νὰ συμπροσευχθῆ ἢ ἔννοια τοῦ Κανόνος εἶναι αὕτη. Ὅποιος κληρικὸς συμπροσευχθῆ ἐν γνώσει μετὰ τὸν κληρικόν ἐκεῖνον ὅπου ὄχι μόνον ἐκαθηρέθη, ἀλλὰ καὶ ἀπετόλμησεν ὑστερὰ ἀπὸ τὴν καθαιρέσθω νὰ ἐνεργήσῃ τι τῶν τοῦ κλήρου, ἢ καὶ ἐκκηρέθη μὲν διὰ ἁμαρτήματα ἀπὸ τὸ κληρικᾶτον του, μετὰ δὲ τὴν καθαιρέσθω, πάλιν πεσὼν εἰς τὰ αὐτὰ ἁμαρτήματα, ἀφορίσθη καὶ ἀπὸ τὴν ὁμῆγυριν ἀκόμη καὶ προσευχὴν τῶν πιστῶν, ὁ τοιοῦτος, λέγω, ἄς καθαιρέσθω ὁμοίως μετ' ἐκεῖνον.

ΚΑΝΩΝ ΙΒ΄.

Εἰ τις Κληρικὸς, ἢ Λαϊκὸς ἀφορισμένος, ἦτοι ἄδεκτος, ἀπελθὼν ἐν ἑτέρᾳ πόλει προσδεχθῆ, ἄνευ γραμμᾶτων συστατικῶν, ἀφορίζεσθω, καὶ ὁ δεξάμενος, καὶ ὁ δεχθεὶς.

Ἑρμηνεία.

Ἄλλος εἶναι ὁ ἀφορισμένος, καὶ ἄλλος ὁ ἄδεκτος. Ὁ μὲν γὰρ ἀφορισμένος, χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν προσευχὴν τῶν πιστῶν. Ὁ δὲ ἄδεκτος, διὰ πολλοὺς τρόπους ἀπὸ τὸν Ἀρχιερεῶν δὲν δέχεται. Ὁ παρῶν λοιπὸν Κανὼν ἐνθυμηθεὶς καὶ τοὺς δύο ὁμοῦ, μόνον περὶ τοῦ ἄδεκτου ἀναφέρει ἐδῶ. Δι' ὅ, καὶ τὸ, ἦτοι, δὲν εἶναι ἐξηγηματικὸν τοῦ ἀφορισμένου, ἀλλὰ μόνον διαζευτικὸν ὅπου διακρίνει τὸν ἀφορισμένον ἀπὸ τὸν ἄδεκτον. (1) Ὅθεν ὀρίζει οὕτως· Ἄνισως κληρικὸς ἢ λαϊκὸς γένουν ἄδεκτοι ἀπὸ τὸν Ἀρχιερεῶς τους· (ὁ μὲν λαϊκὸς ἴσως, διότι ἐκατηγορήθη ἀπὸ αὐτὸν διὰ κανένα σφάλμα· ὁ δὲ κληρικὸς διότι ἐζήτει νὰ χειροτονηθῆ, καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς ἐξετάσας τὰ κατ' αὐτὸν, εὔρε ἄποιος ἀμφιβολίας, διὰ τὰς ὁποίας δὲν τὸν ἐδέχθη εἰς χειροτονίαν) ἔπειτα ὑπάγουν εἰς ἄλλην πολιτείαν, καὶ ἤθελαν δεχθῶν ἀπὸ τὸν ἐκεῖσε Ἀρχιερεῶν, χωρὶς νὰ ἔχουν γράμματα τοῦ Ἀρχιερέως των, συστατικὰ καὶ τῆς πίστεως, καὶ τῆς ζωῆς, καὶ τῆς χειροτονίας, μάλιστα δὲ τῆς κατηγορηθείσης αὐτῶν ὑπολήψεως (2), ἄς ἀφορίζεται καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς ὅπου τοῦς

Ἀποστολ. λβ'. λγ'. τῆς δ'. ια'. ιγ'. τῆς ε'. ιζ'. τῆς εὐ. Αντιοχ. ε'. ζ'. η'. ια'. τῆς ἐν Σαρδικ. ζ'. η'. θ'.

Τῆς ἐν Λαοδικ. μα'. μβ'. τῆς ἐν Καρθ. κα'. ιζ'. ρις'.

(1) Ὁ μὲν ι. ια'. Ἀποστολ. φαίνεται, ὅτι, διαλαμβάνουσι περὶ ἀφορισθέντων καὶ καθαιρεθέντων, τῶν μενόντων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐν τῇ ἀφορίσθησαν. Ὁ δὲ παρῶν, περὶ τῶν εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν ἀπερχομένων ἀφορισμένων.

(2) Τρία γράμματα ἦτο συνήθεια νὰ λαμβάνουν οἱ κληρικοί ὅπου ἐπήγαιναν ἀπὸ ἕνα τόπον εἰς ἄλλον. Δύο μὲν, ἐκείνοι ὅπου ἦσαν ἀκατηγόρητοι κατὰ τὴν ὑπόληψιν ἀπὸ τὰ ὅποια, τὸ μὲν ἕνα ὀνομάζετο ὑπατικόν, διὰ τὴν ἐφανέρωσιν εἰς τίνος ὑπάτου τὸν καιρὸν, καὶ εἰς ποίαν ἡμέραν χειροτονήθησαν, κατὰ τὸν ιζ'.

τῆς Καρθαγίν. ὑπογεγραμμένον παρὰ τῷ Ἀρχιερεῶς, διὰ νὰ φαίνεται ἡ τάξις τῶν πρότερον καὶ ὑστερον χειροτονηθέντων· τὸ δὲ ἄλλο, ὀνομάζετο ἀπολυτικὸν καὶ εἰρηρικόν, τὸ ὅποιον ἐφανέρωσεν, ὅτι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν ἀπόλυσιν καὶ δὲν ἐμποδίζονται ἀπὸ τὸ νὰ ἐνεργοῦσι τὰ τοῦ κλήρου εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ὅπου ἤθελαν ὑπάγουν. Κατὰ τὸν ζ'. καὶ ἡ Ἀντιοχείας, καὶ ιζ' τῆς ε'. καὶ ια' τῆς Καρθαγίν. Ἐλάμβανον δὲ πρὸς τούτοις καὶ τρίτον γράμμα ἐκείνοι οἱ κληρικοί, ὅπου ἐκατηγορήθησαν· μὲν εἰς τὴν ὑπόληψιν αὐτῶν ἀθωώθησαν δὲ, τὸ ὅποιον ὀνομάζετο τῷ

εδέχθη ἔτσι, καὶ αὐτοὶ ὁποῦ τοιοῦτοτρόπως ἐδέχθησαν ἀπὸ αὐτόν. Ἐκεῖνος μὲν, διατὶ παρά τοὺς Κανόνας, χωρὶς γραμμάτων ἐδέχθη αὐτοὺς, οὗτοι δὲ, ἢ διατὶ δὲν ἐφρόντισαν νὰ λάβουν συστατικά τῆς ὑπολήψεως αὐτῶν γράμματα, ἢ διατὶ εἰπόντες ψεύματα, ἠπάτησαν τὸν Ἐπίσκοπον καὶ τοὺς ἐδέχθη.

ΚΑΝΩΝ ΙΓ'.

Ἀποστολ. ιβ'.
τῆς ἐν Καρθ.
ρις'.

Εἰ δὲ ἀφορισμένος εἴη, ἐπιτεινέσθω αὐτῷ ὁ ἀφορισμὸς (1) ὡς ψευσαμένῳ, καὶ ἵπατή-
σαντι τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν ἠνωμένος εἶναι μὲ τὸν ιβ'. Κανόνα, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν, καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν καὶ φράσιν. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος μὲν, ὡς εἶπομεν, ὠμίλησε περὶ κληρικοῦ, καὶ λαϊκοῦ τοῦ ἀδέκτου. Οὗτος δὲ ὀμιλεῖ περὶ κληρικοῦ, καὶ λαϊκοῦ ἀφορισμένου, οὕτω λέγων. Ἄνισως κληρικός, ἢ λαϊκός εἶναι ἀφορισμένοι ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέων των, πηγαίνοντες δὲ εἰς ἄλλον τόπον, κρύψουν καὶ δὲν ὁμολογήσουν, ὅτι εἶναι ἀφορισμένοι· καὶ διὰ τὸ κρύψιμον αὐτὸ, ἤθελαν δεχθῆν ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα τοῦ τόπου ἐκείνου, ὅστις δὲν ἤξευρε τὸν ἀφορισμὸν· εἰς τοὺς τοιούτους δὲ αὐξήσῃ περισσώτερον ὁ ἀφορισμὸς, ἐπειδὴ εἶπον ψεύματα καὶ ἐγέλασαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Ἀρχιερέα τοῦ τόπου ἐκείνου.

ΚΑΝΩΝ ΙΔ'.

Τῆς α. τῆς
δ'. τῆς ἐν
Ἀντιοχ. ιβ'. καὶ
τῆς ἐν Σαρδ. α'.
β'. τῆς Καρθ. γ'.

Ἐπίσκοπον μὴ ἐξεῖναι καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, ἑτέρα ἐπιπηδῶν, κἂν ὑπὸ πλειόνων ἀναγκάζεται, εἰ μὴ, τις εὐλογος αἰτία ἢ ἡτοῦτο βιαζομένη αὐτὸν ποιεῖν, ὡς πλέον τι κέρδος οὐγαμένου αὐτοῦ τοῖς ἐκείσε, λόγῳ εὐσεβείας συμβαλλέσθαι. Καὶ τοῦτο δὲ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κρίσει πολλῶν Ἐπισκόπων καὶ παρακλήσει μεγίστη.

στατικὸν καὶ κανονικὸν, διὰ τὶ ἐσυνίστα καὶ ἀθώωνε τὴν κατηγορηθεῖσαν τούτων φήμην καὶ ὑπόληψιν, κατὰ τὸν μα. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τὸν ἦ. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ μάλιστα τὸν ια. τῆς δ'. καὶ κατὰ τὸν Ἀποστολικὸν τοῦτον ιβ'. κανόνα. Καὶ ὅποιος μὲν ἐλάμβανε γράμμα ἀπολυτικὸν καὶ εἰρηνικὸν, δὲν εἶχε χρεῖαν νὰ λάβῃ καὶ ὑπατικὸν, ἢ συστατικὸν. Ὅποιος δὲ ἐλάμβανε συστατικὸν, ἢ ὑπατικὸν, ἀνάγκη ἦτο νὰ λάβῃ πρὸς τούτοις καὶ ἀπολυτικὸν. Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος (ὀμιλία ια. τῆς πρὸς Ἑβραίους καὶ πρὸς Ἐφεσίους) «πρέπει, λέγει, οἱ Ἀρχιερεῖς νὰ ἐρευνῶσι τοὺς κληρικούς καὶ ἱερεῖς ὁποῦ ὑπάγουν ἕξιναι εἰς τὰς ἐπαρχίας των, ἂν λέγουν τὸν ἑαυτὸν τους κληρικός καὶ ἱερεῖς. Διὰ τὶ δὲν εἶναι χωρὶς κίνδυνον ἢ ἀνεξέταστος κοινωνία καὶ ὑποδοχὴ αὐτῶν· καὶ καθὼς μάχονται καὶ πολυπραγμονοῦσιν ἂν εἶναι τῆ ἀληθείᾳ ὀρθόδοξοι καὶ πιστοὶ, ἔτσι πρέπει νὰ πολυπραγμονῶσι καὶ ἂν εἶναι ἀληθῶς χειροτονημένοι ἱερεῖς· καὶ ὄχι ἀδιαφόρως νὰ συγκοινωνοῦσι μὲ τοὺς ἀληθῶς ὄντας ἱερεῖς, καὶ μὲ τοὺς λέγοντας τὸν ἑαυτὸν τους ἱερομένους, μὴ ὄντας δέ. Ἐπειδὴ, ἂν ἔστι ἀδιαφόρος ὁδὸς ἐπίσης προσδέχωνται, ἄνω κάτω θέλουσιν γένη τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα. Εἰ δὲ καὶ οἱ εἰς ἄλλον τόπον ἀπερχόμενοι ζητοῦσι μόνον τροφήν καὶ κυβέρνησιν ὡς πτωχοὶ, νὰ μὴ ἔχῃ νὰ τοὺς ἐξετάζῃ τὰ τοιαῦτα ὁ Ἀρχιερεὺς». Σημειῶσαι δὲ ὅτι ἀπολυτικὸν γράμμα ἐλάμβανον καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην τους ἀποδημοῦντες, κατὰ τὸν λα. τῆς ἐν Καρθαγέν. Ἀλλὰ καὶ οἱ πένητες εἰρηνικὰ ἐλάμβανον, διὰ νὰ περιέρχωνται χάριν ἐλείους, κατὰ τὸν ια. τῆς δ'. Ἐστέλλοντο δὲ καὶ γράμματα πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ παλατίου ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους παρακαλεστικὰ διὰ τὴν βοήθειαν τῶν ὀρφανῶν καὶ πενήτων, καὶ τὴν τῶν καταδικῶν λύτρωσιν, κατὰ τὸν ζ'. καὶ ἦ. καὶ θ'. τῆς ἐν Σαρδικῇ. Οἱ δὲ πρὸς τὸν Βασιλέα ἀπερχόμενοι Ἐπίσκοποι, καὶ Πρεσβύτεροι, καὶ κληρικοὶ, πρέπει νὰ ἔχουν γράμματα καὶ ὄλων τῶν Ἐπισκόπων τῆς ἐπαρ-

χίας, μάλιστα δὲ τοῦ Μητροπολίτου κατὰ τὸν ια. Ἀντιοχείας. Τὰ γράμματα δὲ ταῦτα τὰ πρὸς τὸν Βασιλέα, λέγει ὁ Ἀρμενόπουλος, ὅτι ὀνομάζονται εἰρηνικαὶ ἐπιστολαί, (τμήματος γ'. ἐπιγραφ. β'. τῆς ἐπιτομ. τῶν Κανόνων) εἶπον δὲ ἀνωτέρω, ὅτι τὰ συστατικά γράμματα, ἦτο συστατικά καὶ τῆς πίστεως. Διὰ τὶ ἀφ' οὗ οἱ Ἀρειανοὶ ἤλλαξαν τὸ εἶδος τοῦ βαπτίσματος, λέγοντες· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς τοῦ μετίζονος, καὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἐλάττονος, καὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἡττονος, κατὰ τὸν Κεδρηνόν. Καὶ τὸ, Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ, καὶ ἁγίῳ Πνεύματι μεταστρέψαντες ἔλεγαν· Δόξα Πατρὶ, δι' Υἱοῦ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἀκολούθως μὲ τὸ νὰ ὑπεκρίνοντο πολλοὶ τὴν ὀρθόδοξίαν, ἵνα μὴ ἀπατώνηται οἱ ὀρθόδοξοι, ἐτάχθη νὰ γράφηται τὸ συστατικὸν τοιοῦτοτρόπως. π'. ι'. α. π'. ἦγουν Πατὴρ, Υἱός, ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ μετὰ τὴν ὑπόθεσιν ἐπεσφραγίζετο τὸ γράμμα μὲ τὸ, Ἀμήν. Σημειῶσαι πρὸς τούτοις, ὅτι ἐσυνειθίζοντο νὰ στέλλονται ἀπὸ τοὺς νεοχειροτονήτους, καὶ εἰς τοὺς νεοχειροτονήτους Πατριάρχας τριῶν λογίων γράμματα, καλούμενα, Συνοδικὰ, Ἀμοιβαία, καὶ Ἐνθρονιαστικά. Καὶ Συνοδικὰ μὲν ἐλέγοντο αἱ ἐπιστολαί, τὰς ὁποίας ἐπεμπεν ἕκαστος τῶν Πατριαρχῶν εἰς τοὺς ἄλλους Πατριάρχας ὁμολογῶν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, κατὰ τὴν γνώμην τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, οὕτω καλούμεναι, διὰ τὶ συνοδικῶς ἐγράφοντο. Ἀμοιβαία δὲ ἦσαν, αἱ ἐπιστολαί, αἵτινες ἐζήτουν τοὺς Πατριάρχας νὰ συναινέσουν δι' ἀποκρίσεως εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ Πατριάρχου ἐκείνου. Καὶ Ἐνθρονιαστικά, αἱ ἐπιστολαὶ ἐκεῖναι ὁποῦ ἐγίνοντο εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον προβιβάσεως τοῦ Πατριάρχου, ταῦτόν εἶπειν τὰ συγχαρητικὰ καλούμενα νῦν. (ὄρα τὸν Δοσίθεον σελ. 468 τῆς δωδεκαβίβλου). Τὸν τύπον τοῦ Συστατικοῦ καὶ Ἀπολυτικοῦ Γράμματος, ὄρα ἐν τῷ τέλει τῆς βίβλου.

(1) Ἐν ἄλλοις Κώδεξι μέχρι τούτου τελειοῦται ὁ παρὼν κανὼν, τὸ δὲ ἐξῆς οὐ κεῖται.

Ἑρμηνεία.

Ὁ ς'. Κανὼν τῆς δ'. συνόδου προστάζει νὰ μὴ χειροτονηταὶ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ἄλλος τις Κληρικὸς ἀπλῶς καὶ ἀορίστως εἰς κάθε ἐκκλησίαν, ἀλλὰ διωρισμένος εἰς ἐκκλησίαν πόλεως, ἢ χωρίου, ἢ εἰς μοναστήριον. Ὅποιος λοιπὸν ἀπὸ αὐτοὺς μὲ τοιοῦτον τρόπον χειροτονηθῆ, διορίζει ὁ παρὼν Ἀποστολικὸς, νὰ μὴ ἀφίνη τὴν ἰδικήν του διωρισμένην ἐκκλησίαν, καὶ νὰ πηγαίη εἰς ἄλλην ξένης ἐπαρχίας, χωρὶς τὴν γνώμην καὶ ἀπολυτικὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἰδικοῦ του Ἐπισκόπου. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἤθελε κάμῃ, προστάζομεν νὰ μὴ ἐνεργῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην κἀνενα λειτουργημα τῆς Ἱερωσύνης, ἢ τοῦ κλήρου, καὶ μάλιστα ἀνίσως τὸν ἐπροσκάλεσεν ὁ Ἐπίσκοπος του νὰ ἐπιστρέψῃ, αὐτὸς δὲ μένοντες εἰς τὴν ἀταξίαν, καὶ τὸ πείσμα του, δὲν ἔκαμεν ὑπακοὴν εἰς τὸ νὰ ἐπιστρέψῃ. Ὡσὰν λαϊκὸς ὁμῶς ἄς συμπροσεύχεται μὲ τοὺς χριστιανοὺς ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄς μεταλαμβάνῃ ὁμοῦ μὲ αὐτοὺς. Ἀνάγνωθι καὶ τοὺς ἐν τῷ περιθωρίῳ Κανόνας.

ΚΑΝΩΝ ΙΓ'.

Τῆς ς'. ζ'. καὶ τῆς Ἀντιοχ. γ'. τῆς Καρθ. εγ'. εδ'. Ἐἰ δὲ ὁ Ἐπίσκοπος, παρ' ᾧ τυγγάνουσι, παρ' οὐδὲν λογιζάμενος τὴν καθ' αὐτῶν ὀρθοίτητάν ἀργίαν, δέξεται αὐτοὺς ὡς Κληρικούς, ἀφορίζεσθω ὡς διδάσκαλος ἀταξίας.

Ἑρμηνεία.

Μόνος ὁ τῆς Καρχηδόνας Ἐπίσκοπος ἔχει τὴν ἄδειαν ἐξ ἀρχαίου ἔθους νὰ λαμβάνῃ ὅθεν θέλει (πάντως δὲ ἐκ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ Ἐπισκόπων) Κληρικούς, καὶ νὰ τοὺς συναριθμῇ εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς ἰδικῆς του ἐπαρχίας, κατὰ τὸν ξδ'. Κανόνα τῆς αὐτῆς συνόδου, (1) εἰς δὲ τοὺς ἄλλους Ἐπισκόπους, ποτὲ δὲν δίδεται μὴ τοιαύτη ἄδεια. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὼν Ἀποστολικὸς κανὼν, ἐξηρητημένος ὄντας ἀπὸ τὸν ἀνωτέρω Κανόνα, καὶ κατὰ τὴν φράσιν καὶ κατὰ τὸ νόημα, λέγει· «Ἐἰ δὲ καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἐπαρχίαν εὕρισκονται οἱ ξένοι αὐτοὶ Κληρικοί, καὶ μ' ὄλον ὁποῦ ἤξεύρει, ὅτι, αὐτοὶ εἶναι ἀργοὶ, κατὰ τοὺς Κανόνες, ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως των, ὁμῶς ἤθελε καταφρονήσῃ τὴν ἀργίαν ταύτην, καὶ δεχθῆ τούτους ὡσὰν Κληρικούς, ἐνεργοῦντας τὰ τοῦ κλήρου αὐτῶν, δηλ. ὁ τοιοῦτος, λέγω, Ἐπίσκοπος, ἄς ἀφορίζεται ἐπειδὴ γίνεται διδάσκαλος ἀταξίας καὶ σκανδάλων.» Ἀνάγνωθι καὶ τοὺς ἐν τῷ περιθωρίῳ συμφώνους Κανόνας.

ΚΑΝΩΝ ΙΖ'.

Τῆς ς'. γ'. τοῦ Βασιλ. ιδ'. Ὁ δὲ σὶ γάμοις συμπλακείς μετὰ τὸ βάπτισμα, ἢ παλλακὴν κτητῆμενος, οὐ δύναται εἶναι Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ὄλος τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ.

Ἑρμηνεία.

Ὅσα μὲν ἀμαρτήματα πράξῃ ὁ ἄνθρωπος πρὸ τοῦ βαπτίσματος, δὲν ἔμποροῦν νὰ τὸν ἐμποδίσουν ἀπὸ τὴν Ἱερωσύνην καὶ τὸν κλῆρον, ἐπειδὴ καὶ πιστεύομεν, ὅτι τὰ ἀποπλύνει ὄλα τὸ ἅγιον Βάπτισμα· ὅχι δὲ καὶ ὅσα πράξῃ ὕστερα, ἀφοῦ βαπτισθῆ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὼν Κανὼν διορίζει, ὅτι, ὅποιος ὕστερα ἀπὸ τὸ ἅγιον Βάπτισμα ὑπανδρευθῆ δύο φοραῖς, (ὑπανδρεύεται δὲ δύο φοραῖς ὅχι μόνον ἐκεῖνος ὁποῦ πάρῃ μὲ γάμον δευτέραν γυναῖκα, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ μετὰ ἱερολογίας ἀρραβωνισθῆ δευτέραν γυναῖκα, ἢ πάρῃ μὲ γάμον τὴν ἀρραβωνιασμένην μὲ ἄλλον, (2) ἢ ἔχει γυναῖκα παλ-

(1) Κατὰ τὸν Βαλαμῶνα ἡ ἄδεια αὕτη ἐδόθη χάριν φιλοτιμίας ἀπὸ τῆς γ'. Νεαρὰν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως παναγιώτατον Πατριάρχην τὸ νὰ λαμβάνῃ δηλ. καὶ νὰ δέχεται ἄλλῶν ἐπαρχιῶν (πάντως δὲ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ) κληρικούς, καὶ νὰ συναριθμῇ αὐτοὺς εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῶν ἰδικῶν του ἐπαρχιῶν, καὶ χωρὶς τὴν ἀπολυτικὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀρχιερέως των. Ὅμως, διὰ νὰ σώζηται ἡ φιλαδελφία καὶ τὸ ἀσκανδάλιστον, πρέπει καὶ αὐτὸς νὰ λαμβάνῃ καὶ νὰ δέχεται τούτους, μὲ τὴν ἐρώτησιν καὶ ἄδειαν τοῦ Ἀρχιερέως των, καθὼς αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ ρηθὲς ξδ'. τῆς ἐν Καρθαγ. ὑποδηλοῖ. Ὁ δὲ Βλάσταρις εἰς τὸ στοιχ. α' καφ. θ'. λέγει ὅτι καὶ ὁ Βουλγαρίας, καὶ ὁ Κύπρου κατὰ τὴν ρλ'. τοῦ Ἰουστινιανοῦ Νεαρὰν, ἔλαβον τὴν αὐτὴν ἄδειαν νὰ δέχονται κληρικούς ἐκ τῶν

ἄλλων τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς, καὶ νὰ τοὺς προβιδάζουν εἰς Ἐπισκόπους.

(2) Ἡ μνηστεία, ἢ τοι ὁ ἀρραβωνιασμὸς, ὁποῦ γένη κατὰ τὴν ὑποτύπωσιν τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ τὸ σημεῖωμα τοῦ Πατριάρχου Νικολάου, δηλαδὴ μὲ τὰς συνήθεις ἱεράς εὐχάς, καὶ μὲ τὸ σὴνηθες εἰς τοὺς ἀρραβωνιαζομένους φίλημα, καὶ ὅταν, ὁ μὲν ἄνδρας εἶναι δεκαπέντε χρόνων, ἢ δὲ γυνὴ δεκατριῶν, κατὰ τὸ νεώτερον θέσπισμα τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἢ μνηστεία, λέγω, ὁποῦ γένη μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸν τέλειον γάμον, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως κυρίου Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου, καὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχην Ἰωάννην τὸν Ξιφιλίνον, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν σύνοδον, τὴν ἐπικυρώσασαν τὴν τοῦ Νικηφόρου ἀπόφασιν.

λακὴν (1), δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένη Ἀρχιερεὺς, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ὀλότελα νὰ συγκαταριθμηθῇ εἰς τὸν κατάλογον καὶ βαθμὸν τὸν ἱερατικόν (2).

ΚΑΝΩΝ ΙΗ΄.

Ὁ χήραν λαθῶν, ἢ ἐκβεβλημένην, ἢ ἐπαίραν, ἢ οἰκέτιν, ἢ τῶν ἐπὶ σκηνῆς, οὐ δύναται εἶναι Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ὄλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ. || Τῆς ε΄ γ΄ κς΄. Βασιλ. κς΄.

Ἑρμηνεία.

Ἀνίσως εἰς τοὺς ἱερεῖς τῶν Ἰουδαίων ἦτο ἐμποδισμένον τὸ νὰ λαμβάνουν εἰς γυναῖκας, πόρνην, ἢ διωγμένην ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς, ἢ ὄλως ἔχουσαν ὄνομα κατηγορημένον· «γυναῖκα γὰρ φησὶ πόρνην, καὶ βεβηλωμένην οὐ λήφονται, καὶ γυναῖκα ἐκβεβλημένην ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ὅτι ἅγιός ἐστι Κυρίῳ τῷ Θεῷ αὐτοῦ». [Λευϊτ. κς΄, 7, 13.] Πότῳ μᾶλλον εἶναι ἐμποδισμένον τοῦτο εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Εὐαγγελίου; «Ἴδου γὰρ, φησὶ, μετίζον τοῦ ἱεροῦ ὧδε,» [Ματθ. ιβ΄, 6.] διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὼν Ἀποστολικὸς κανὼν διορίζει, ὅτι, ὅποιος πάρη γυναῖκα χήραν, ἢ διωγμένην ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς, ἢ πόρνην ἢ δούλην, ἢ μίαν ἀπὸ τὰς γυναικῆς ἐκείνης, ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὰς κωμωδίας καὶ σκηνάς, καὶ ὑποκρίνονται διάφορα πρόσωπα, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένη Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ὄλως νὰ συγκαταριθμηθῇ εἰς τάγμα ἱερατικόν. Ἐπειδὴ ὄλαι αὐταὶ αἱ γυναῖκες εἶναι διαβεβλημέναι, καὶ κατηγορημέναι. Οἱ δὲ ἱερωμένοι πανταχόθεν πρέπει νὰ ἦναι ἀκατηγόρητοι, καὶ ἀνεπί-

Τοῦτο μὲν, διὰ τί καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος, καθὼς δὲν συγχωρεῖ νὰ ὑπανδρεύωνται οἱ συγγενεῖς τῶν ὑπανδρευμένων, ὅταν ἔχωσιν ἐμπόδιον κατὰ τοὺς συνήθεις βαθμοὺς, τοιοῦτοτρόπως δὲν συγχωρεῖ νὰ ὑπανδρεύωνται οὔτε οἱ συγγενεῖς τῶν νομίμως ἀρραβωνιασμένων. Ἀλλὰ καὶ ὁ συνοδικὸς Τόμος θεσπίζει μὲ τὰς αὐτὰς μόνας αἰτίας νὰ λύεται ἡ μνηστεία, μὲ τὰς ὁποίας λύεται καὶ ὁ γάμος. Τοῦτο δὲ, καὶ διὰ τί ὁ κη΄ κανὼν τῆς ε΄, εἰς μοιχείας ἐγκλημα καταδικάζει ἐκείνον ὅπου ἤθελε πάρη γυναῖκα τὴν ἀρραβωνιασμένην μὲ ἄλλον, ἔτι ζῶντα. Ἡ δὲ μοιχεία, φανερὸν ὅτι πρὸς ὑπανδρὸν γυναῖκα λέγεται. Ὅθεν ἡ σύνοδος ὡσὰν γάμον τέλειον τὸν ἀρραβωνιασμὸν ἐστοχάσθηκεν. Ἀφίνω νὰ λέγω, ὅτι καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐν τῷ ξθ΄, αὐτοῦ κανόνι, διὰ τοῦτο δὲν ἐπιτιμᾷ ὡς πόρνον, εἰς ἑπτὰ χρόνους τὸν σμίξαντα μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικὴν του πρὸ τοῦ γάμου ἀναγνώστην, ἐπειδὴ δὲν ἐφθάρη μὲ ξένην γυναῖκα, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐδικήν του, ἀργίζει δὲ μόνον ἓνα χρόνον, διὰ τί ἐμικροψύχῃσι καὶ δὲν ἐκαρτέρησι τὴν τελειουργίαν τοῦ γάμου. Ἐπειδὴ λοιπὸν κατὰ τὰς ἀποδείξεις ταύτας, ἡ μνηστεία εἰς γάμου τάξιν λογίζεται, ἢ κατὰ νόμους γινόμενη, διὰ τοῦτο δίγαμος λογίζεται καὶ ὁ ἀρραβωνισθεὶς μόνον δευτέραν γυναῖκα, ἢ ἀρραβωνισμένην μὲ ἄλλον λαθῶν. Αἱ δὲ ἄλλαι μνηστεῖαι, ὅπου γίνονται μὲ λόγια μόνον, καὶ μὲ ἀρραβῶνας φίλους ὅσον κατὰ τὴν ἀκριβείαν τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε μνηστεῖαι εἶναι, οὔτε ὀνομάζονται, οὔτε κατὰ τούτων οἱ συνοδικοὶ κανόνες ἠμποροῦν νὰ δείξουν τὴν ἐδικήν των ἐνέργειαν (καὶ ὅρα περὶ ἀρραβῶνος πλατύτερον εἰς τὸ ια΄ κεφ. τῆς περὶ συνοικισίου διδασκαλίας.) Ὅθεν καὶ ὁ Βαλσαμίων τὰ ἀνωτέρω βιβλαίων λέγει, ὅτι ὁ ἀρραβωνισθεὶς, κατὰ τὴν ἀνωτέρω ὑποτύπωσιν Νεαρὰν καὶ ἀπόρασιν, καὶ λαθῶν ἄλλην γυναῖκα, ἀποθανούσης τῆς ἀρραβωνιαστικῆς αὐτοῦ, ἱερεὺς οὐ γίνεται· δίγαμος γὰρ λογίζεται· εἰ δὲ δὲν ἠρραβωνισθῇ οὕτως, ἱεροῦται ὡς μὴ λογιζόμενος δίγαμος (ἀποκρ. ζ΄, σελ. 305, τοῦ Γιοῦρις). Σημειῶσαι ὅμως ὅτι, εἰ καὶ ἡ μνηστεία εἰς τάξιν γάμου λογίζεται, δὲν εἶναι ὅμως κατὰ πάντα καὶ γάμος τέλειος, ἀλλ' ἐλάττων τοῦ γάμου· καὶ ὅρα τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ κς΄ τῆς ἐν Ἀγκύρα.

εἶναι γυναῖκα σεμνή, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ὅπου συγκατοικεῖ, κάμνωνας φανεράν μαρτυρίαν περὶ τῆς συγκατοικήσεως ταύτης, φαίνεται εἰς τοὺς πολλοὺς, ὅτι τὴν ἔχει γυναῖκά του. Εἰ δὲ τὴν μαρτυρίαν αὐτὴν δὲν κάμει, ἀσίλγειαν εἰς αὐτὴν ἐνεργεῖ, ἢ καὶ ἄλλως. Πολλὰκι εἶναι ἐκείνη ὅπου συζῆ νομίμως μὲ ἄνδρα, χωρὶς νὰ εὐλογηθῇ μὲ γάμον. Σημειῶται δὲ, ὅτι, ἀγκαλιὰ καὶ ἡ παλλακὴ αὕτη ἐσυγχωρεῖτο ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς νόμους, ὅμως ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας μας τελείως δὲν συγχωρεῖται τὸ νὰ ἔχουν οἱ Χριστιανοὶ τοιαύτην γυναῖκα. Ὅθεν καὶ ὁ λα΄ τοῦ ἁγίου Νικηφόρου λέγει, ὅτι ἀνίσως ἔχη τινὰς τοιαύτην παλλακὴν, καὶ δὲν θέλη, οὔτε νὰ τὴν ἀφήσῃ, οὔτε νὰ τὴν εὐλογηθῇ, δὲν πρέπει νὰ δέχωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ ἱερεῖς, οὔτε αὐτὰς τὰς προποράς του καὶ λειτουργίας· ἐπειδὴ διὰ τῶν ἔργων ὑβρίζει καὶ ἀτιμάζει τοὺς νόμους καὶ κανόνας τῆς ἐκκλησίας. Καὶ Πέτρος δὲ ὁ Χαρτοφύλαξ καὶ Διάκονος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν τῇ ε΄ ἀποκρίσει αὐτοῦ λέγει· ὅτι δὲν πρέπει νὰ δέχηται τινὰς ἀπὸ τὸ ὀσπήτιον ἐκείνου ὅπου ἔχει ἀνευλόγητον γυναῖκα, οὔτε προσφορὰν, οὔτε κηρὸν, οὔτε ἔλαιον, οὔτε θυμίαμα. Διαφέρει δὲ ἡ πόρνη ἀπὸ τὴν παλλακὴν καθ' ὅτι αὕτη ἀμαρτάνει μὲ διάφορα πρόσωπα, ἢ δὲ παλλακὴ μὲ ἓνα.

(2) Ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐν τῷ ιβ΄, αὐτοῦ Κανόνι ἀναφέρει τὸν Ἀποστολικὸν τοῦτον ις΄, κανόνα, καθὼς ὁ Βαλσαμίων καὶ ὁ Ζωνάριος συμφώνως ἐκείνων ἐρημήνευσαν, λέγων· «τοὺς διγάμους ὁ κανὼν παντελῶς τῆς ὑπηρεσίας ἀπέκλεισε» φανερόν εἶναι, κατὰ τὸν ἄκρον ἐρημηνευτὴν τοῦ Ἀποστολικοῦ τούτου κανόνος θεῖον Βασίλειον, ὅτι, ὅποιος ὑπανδρευθῇ δύο φορές, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένη οὔτε ὑποδιάκονος, οὔτε ἀναγνώστης ἢ ψάλτης ἢ θυρωρός. Ὑπηρεῖται γὰρ οὗτοι πάντες ὁμώνυμος λέγονται (καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ις΄, τῆς ε΄, ἀγκαλιὰ καὶ κατὰ τὸν κς΄, κβ΄, κγ΄, τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, ὑπηρετῆς ἐξαιρέτως καλεῖται ὁ θυρωρός) καὶ ὑπηρεσίαν ἐπιτελοῦσιν ἐκκλησιαστικὴν, εἰ καὶ μὴ τὴν αὐτὴν ἄπαντες, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ταύτην ὑπηρεσίαν τοὺς διγάμους, λέγει, ἐκβάλλει ὁ Ἀποστολικὸς οὗτος κανὼν παντελῶς καὶ μὲ ὄλην τὴν τελειότητα. «Εἰ δὲ τὸ νομικὸν τοῦ Φωτίου, τίτλ. θ΄, κεφ. κβ΄, ᾧ συνηκολούθησε καὶ, ὁ Βαλσαμίων, λέγει, ὁ ἀναγνώστης δευτερογαμήσας, ἢ γυναῖκα λαθῶν ἐμποδισμένην

(1) Παλλακὴ, κατὰ τὸ νομικὸν τοῦ Φωτίου, τίτλ. ιγ΄, κεφ. ε΄,

E. P. IONANNIDIS 2006

ληπτοι, καθὼς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος. [ἀ. Τιμοθ. γ'. 2.] Ὁ δὲ γ'. τῆς ε'. λέγει, ὅτι οἱ Πρεσβύτεροι, Διάκονοι, ἢ Ὑποδιάκονοι, ὅπου ἔλαβον χήραν, ἢ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἔπεσαν εἰς γάμον παράνομον, οὗτοι χωριζόμενοι ἀπὸ τὰς γυναῖκας τῶν, νὰ ἀργοῦσιν ἀπὸ τὴν ἱερωσύνην εἰς ὀλίγον καιροῦ διάστημα, καὶ νὰ ἐπιτιμῶνται. Ἐπειτα νὰ ἐπαναλαμβάνουσι τοὺς οἰκείους τῆς ἱερωσύνης βαθμοὺς, εἰς μεγαλύτερον ὅμως βαθμὸν νὰ μὴν προκόπτωσιν, ἀγκαλὰ καὶ ἡ ε'. συγκαταβατικῶς οἰκονόμησε τότε τοὺς τοιοῦτους, ἀπὸ τότε ὅμως καὶ ὕστερον, ὥρισε ἡ αὐτὴ νὰ κρατῆ πάλιν ὁ παρῶν Ἀποστολικὸς κανὼν.

Τῆς ε'. γ'. κς'.
τῆς ἐν Νεοκαι.
β'. Βασιλ. κγ'.
μζ'. Θεοφ. ε'.

ΚΑΝΩΝ ΙΘ'.

Ὁ δῦο ἀδελφὰς ἀγόμενος, ἢ ἀδελφιδὴν, οὐ δύναται εἶναι κληρικὸς.

Ἑρμηνεία

Ἀπὸ τοὺς γάμους, ἄλλοι μὲν λέγονται ἀθέμιτοι, ὅσοι γίνονται μετὰ συγγενῶν ἢ αἰρετικῶν, ἄλλοι δὲ παράνομοι, καθὼς εἶναι, ὅταν λάβῃ τινὰς εἰς γυναῖκα ἐκείνην, τῆς ὁποίας ὁ πατήρ του ἐστάθη νηπιόθεν ἐπίτροπος, καὶ ἄλλοι κατὰ κριτοί, καθὼς εἶναι, ὅταν τινὰς λάβῃ εἰς γυναῖκα τὴν ἀφιερωμένην εἰς τὸν Θεόν, Καλογραίαν. Μετὰ κοινὸν δὲ ὄνομα, ὅσοι οὗτοι οἱ γάμοι ἢμποροῦν νὰ ὀνομασθοῦν ἄθεσμοι, (καθὼς ἡ ε'. ἐν τῷ γ'. κανόνι κοινῶς ἀθέσμους ὀνομάζει τοὺς περιεχομένους γάμους ἐν τῷ ιζ'. καὶ ιθ'. κανόνι τῶν Ἀποστόλων.) ὁ δὲ παρῶν κανὼν μόνον περὶ ἀθεμίτων γάμων διαλαμβάνει, ὀρίζων Ὅποιος λάβῃ εἰς γυναῖκα δῦο ἀδελφὰς, ἢ πάρῃ τὴν μεγάλην ἀνεψιάν του, δὲν ἢμπορεῖ νὰ γένη Κληρικὸς. Δι' ὅτι κάθε ἀθέμιτος γάμος, εἴτε ἐξ αἵματος, εἴτε ἐκ συμπενθερίας εἶναι, ὄχι μόνον ἐμπυδίζει τινὰ ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ γένη Κληρικὸς, ἀλλὰ καὶ βάλλει ὑποκάτω εἰς ἐπιτίμια. Ὁ γὰρ μέγας Βασίλειος ἀναφέρων τοὺς δῦο ἀδελφὰς λαμβάνοντας εἰς τὸν οἴ. κζ'. αὐτοῦ κανόνα, ζ' χρόνους κανονίζει νὰ ἀπέχῃσι τῶν μυστηρίων, κατὰ τὸν οἴ., ὁ δὲ β'. τῆς ἐν Νεοκαισαρεία διορίζει νὰ ἐξωθῆται τῆς Μετὰ κλήσεως μέχρι θανάτου ἢ γυνῆ ἐκείνη, ὅπου πάρῃ δῦο ἀδελφούς. Ὁ δὲ κζ'. κανὼν τοῦ μεγάλου Βασιλείου ὀρίζει, ὅτι ὁ Πρεσβύτερος ἐκεῖνος ὅπου περιπέτῃ ἐν ἀγνοίᾳ εἰς γάμον ἀθεσμον, ἢτοι ἔχοντα συγγένειαν, νὰ μετέγῃ μόνον τὴν τιμὴν τῆς καθέδρας, ἀπὸ δὲ τὰς ἄλλας ἐνεργείας τῆς ἱερωσύνης νὰ ἀπέχῃ, καὶ οὔτε κρυφίως, οὔτε φανερά νὰ εὐλογῇ τινὰ, ἀλλ' οὔτε νὰ μεταλαμβάνῃ τινὰ. Τοῦτον τὸν ἴδιον κανόνα τοῦ Βασιλείου αὐτολεξεῖ ἀναφέρει ἡ ε'. σύνοδ. ἐν τῷ κς'. αὐτῆς κανόνι, προσθέτουσα, ὅτι, νὰ χωρίζηται ὁ ἀθεσμος γάμος πρῶτον, καὶ οὕτω νὰ ἔχῃ τὴν τιμὴν τῆς καθέδρας. Ὁ δὲ ε. τοῦ Θεοφίλου λέγει, ὅτι ὁ πρὸ τοῦ βαπτίσματος λαβὼν τὴν ἀνεψιάν αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὸ βάπτισμά χειροτονηθεὶς διάκονος, οὐ καθαίρεται, ἐὰν ἐλείνη ἀπέλιαν, ἢ αὐτὸς ἀφήκεν αὐτὴν πρὸ τοῦ συνευρεθῆναι σαρκικῶς μετ' αὐτήν. Ὁ δὲ πολιτικὸς νόμος, Βιβλ. ε'. τίτλ. λζ', προστάζει, ὅτι ὅσοι οἱ ἀθέμιτοι γάμοι νὰ χωρίζονται καὶ νὰ τιμωρῶνται. Οἱ δὲ συνευρισκόμενοι μετ' ἄλλοι ἀδελφὰς, ἢ μετ' ἄνεψιάν τους (ὡς ὁ Ἀποστολικὸς οὗτος κανὼν διακελεύεται) προστάζει νὰ κόπτιωνται τὰς μύτας, καὶ νὰ ξυλίζωνται καὶ αὐτοί, καὶ αἱ γυναῖκες ὅπου μετ' αὐτῶν συνευθρήσαν. Ἐὰν δὲ καὶ δὲν θελήσουν νὰ χωρίζονται οἱ τοιοῦτοι, πρέπει μετ' ἀθηντικὴν ἐξουσίαν στατικῶς νὰ χωρίζονται.

ΚΑΝΩΝ Κ'.

Τῆς δ'. λ'. || Κληρικὸς ἐγγύας διδοὺς, καθαίρεισθω.

ἀπὸ τοὺς νόμους, μένει μὲν εἰς τὸν ἐδικὸν του βαθμὸν, εἰς ἄλλον δὲ μεγαλύτερον οὐ προσιβάσκειται.» πρέπει προτιμότερον νὰ ἔχῃσι τὸ κῦρος ὅ,τι Ἀποστολικὸς κανὼν καὶ ὁ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, πάριξ οἱ νόμοι οἱ ἐξωτερικοί. Ἐνα μὲν, διὰ τὴν ἱερὸς Φώτιος σύνοδον κἀμνει εἰς τὸ νομικὸν του τῶν Νεαρῶν ἀπλῶς, καὶ ὄχι τῶν ἱερῶν Κανόνων κατὰ πρῶτον σκοπὸν, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὴν ὁ βαθμὸς τοῦ ἀναγνώστου συναριθμοῦμενος ὑπὸ τοῦ Βαλααμῶνος μετὰ τοὺς βαθμοὺς τῶν ἱερωμένων, δείκνυται, ὅτι εἶναι ἐκ τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ. Ὁ δὲ ἀνὰ χεῖρας οὗτος Ἀποστολικὸς κανὼν προστάζει, ὅτι ὁ δίγαμος δὲν ἢμπορεῖ τελείως νὰ ἦναι τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ. Καὶ ἂν ὁ μέγας Βασίλειος παντελῶς ἐκβάλλῃ τοὺς δίγαμους τῆς ὑπηρεσίας ἀπλῶς, πόσω μᾶλλον τὸν ἀναγνώστην, πλεον τῶν ἄλλων κατωτέρων ὑπηρετῶν ἔχοντα; ὅθεν ὁ Ἀναγνώστης καὶ μετὰ τὸν κλήρον δευτερογαμήσας, φαίνεται, ὅτι πρέπει νὰ καθαίρεισθῃ ἀπὸ τὸ κληρικῶν του. Ὁ δὲ γ'. τῆς ε'. λέγει, ὅτι ἀπὸ τοὺς τότε ἐν ἀγνοίᾳ εἰς δῦο γάμους περιπεσόντας ἱερωμένους, ὅσοι μὲν ἐδουλώθησαν εἰς τὴν παρανομίαν αὐτήν, οὗτοι νὰ καθαίρωνται. Ὅσοι δὲ ἐγνώρισαν

ἀπὸ λόγου τοὺς τὸ κακὸν, καὶ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τὴν παράνομον αὐτὸν γάμον, οὗτοι νὰ παύσιν ἀπὸ κάθε ἱερατικῆς ὑπηρεσίας εἰς διορισμένου τινὸς χρόνου διάστημα, μετὰ τοῦτο δὲ, νὰ λαμβάνουσι πάλιν τοὺς οἰκείους βαθμοὺς τῆς ἱερωσύνης, εἰς μεγαλύτερον ὅμως βαθμὸν νὰ μὴ προκόπτωσιν. Ἀπὸ τότε δὲ καὶ ὕστερον ὥρισε ἡ αὐτὴ νὰ κρατῆ πάλιν ὁ παρῶν Ἀποστολικὸς κανὼν, ὅν καὶ ἐκθίεται αὐτολεξεῖ. Γράφει δὲ καὶ ὁ Πάπας Οὐρβανὸς τῆ Ἐπισκόπῃ Βίνωνι ταῦτα Διγάμους, καὶ χερῶν ἀνδρας, ἀπὸ τῶν ἱερῶν βαθμῶν ἀφορίζομεν. Δι' ὅ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων ἀπέβαλε τὸν ὑπέρπλουτον ἐκεῖνον δίγαμον, ὅστις ἔδιδεν εἰς αὐτὸν, μεγάλην ἀνάγκην ἔχοντα, σίτον ὅσον ἤθελε, καὶ ἑκατὸν πενήτηκοντα λίτρας χρυσοῦν, ἵνα μόνον χειροτονήσῃ αὐτὸν ἱεροδιάκονον, εἰπὼν πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνο τὸ μνήμης ἄξιον λόγιον «Κάλλιον φαίνεται μοι ἐκλείψαι τὸν ἥλιον, ἢ λείψαι τὸν θεῖον νόμον.» (Συμεῶν ὁ μεταφραστὴς εἰς τὸν βίον αὐτοῦ). Καὶ ὁ θεῖος δὲ Δαυγυστίνος λέγει: «προστάττομεν, μὴ τις ἀθέσμους χειροτονίας ποιήσῃ, μὴ δίγαμον, ἢ τὸν μὴ παρθένον μνηστευθέντα, ἢ ἄγράμματον.» (σελ. 314. τόμ. τῆς Ἀγάτης.)

Ἑρμηνεία.

Δύο σημαινόμενα ἔχει, τὸ νὰ δώσῃ τινὰς ἐγγύας. Διότι, ἢ δίδει τινὰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐγγυητῆν διὰ ἄλλον, (1) ἢ δίδει ἄλλον ἐγγυητῆν διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ. Ὁ δὲ παρῶν κανὼν κατὰ τὸ πρῶτον σημαινόμενον ἐκλαμβάνων, τὸ νὰ δώσῃ τινὰς ἐγγύας, λέγει· Ὅποιος κληρικὸς ἤθελε δώσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐγγυητῆν διὰ ἄλλον, ὡς καθίρεται. Ἐπειδὴ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, ἡ γινομένη ἐγγύησις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ἀνθρώπινα καταγίνεται καθήκοντα, ἦτοι εἰς ὑποθέσεις τελωνείων, καὶ χαρὰτζίων, καὶ ὑποθέσεις ἀσπρῶν, καὶ συντόμως εἰπεῖν εἰς τὰς δοσοληψίας τῶν πραγματευτῶν Ἀπὸ τὰ ὅποια βιωτικὰ καὶ κοσμικὰ πράγματα, πρέπει οἱ κληρικοὶ νὰ ἦναι ἐλεύθεροι· καὶ μάλιστα εἰς τὰς τοιαύτας ἐγγύησις ἀκολουθοῦσι καὶ ἄλλοι πολλοὶ πειρασμοί, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει αὐτοὶ νὰ ρίπτουν τὸν ἑαυτὸν τοὺς θεληματικῶς. «Ἐὰν γὰρ, φησὶν ὁ παροιμιαστὴς, ἐγγύησῃ σὸν φίλον, παραδώσεις τὴν χεῖρα ἐχθρῷ, διὰ τοῦτο λέγει μὴ δίδου σαυτὸν εἰς ἐγγύησιν κλισυρόμενος. Ἐὰν γὰρ μὴ ἔχῃς πόθεν ἀποτίσεις, λήφονται τὸ στρώμα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου. [Παροιμ. 5'. 1. καὶ κβ'. 26.] Διὰ τὰ βιωτικὰ, ὡς εἶπομεν, κέρδη καὶ πράγματα, δὲν πρέπει νὰ δίδωσιν οἱ κληρικοὶ τὸν ἑαυτὸν τοὺς ἐγγυητῆν. Διότι, ἂν καὶ εἴμεθα προσταγμένοι νὰ βάλλωμεν τὴν ψυχὴν μας διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀδελφοῦ μας, ὅχι ὅμως εἰς τὰ ἀνθρώπινα καθήκοντα, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον (ὄρ. κατ' ἐπιτομ. ρζβ'.) Διὰ δὲ τὸ συμφέρον τῶν ἀδελφῶν, κατὰ σκοπὸν τῆς εἰς Θεὸν εὐκρατείας, ὅχι μόνον ἐγγυητὰς πρέπει νὰ δίδωσι τὸν ἑαυτὸν τοὺς οἱ κληρικοὶ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ψυχὴν χάριν λόγου· εἰς ἕνα κληρικὸς, ἀπαντήτας ἐν ὁποῦ τραβίζεται ἀδίκως διὰ νὰ βαλθῆ εἰς φυλακὴν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχει νὰ δώσῃ κανένα ἐγγυητῆν πρὸς τὸν κριτῆν διὰ λόγου του, ἤθελεν ἐλεῆσθαι τὴν συμφορὰν του, καὶ δώσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐγγυητῆν διὰ τὸν ἀδελφόν, ὁ τοιοῦτος, λέγω, κληρικὸς, οὐ μόνον καθαίρεται, ἀλλὰ καὶ ἐπαινεῖται παρὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ὡς πληρώσῃς Εὐαγγελικὴν καὶ Θεῖαν ἐντολήν· «Ῥύσασθε γὰρ, φησὶν, ἀδικούμενον, καὶ ἀγομένους εἰς θάνατον, καὶ ἐκπριοῦν κτεινομένους μὴ φείσῃ.» [Ἠσαϊ, 1. 17. Παροιμ. κδ'. 11.] Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὸ α'. σημαινόμενον, τὸ νὰ μὴ δίδῃ τις τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐγγυητῆν διὰ ἄλλον, ὡς εἴρηται. Ἡ δὲ οἰκουμένη δ'. σύνοδος, κατὰ τὸ β'. σημαινόμενον ἐκλαμβάνουσα, τὸ ἐγγύας δίδόναι, ἐζήτησεν ἐν τῷ λ. αὐτῆς κανόνι, νὰ δώσῃ ἐγγυητὰς ἄλλους διὰ λόγου των οἱ τῆς Αἰγύπτου Ἐπίσκοποι, ὅτι δὲν ἀναχωροῦν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἕως οὐ νὰ χειροτονηθῇ Ἀλεξανδρινὸς ἀρχιεπίσκοπος, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον συμφωνοῦσιν οἱ κανόνες, ὁ Ἀποστολικὸς δηλ. καὶ ὁ τῆς δ'. καὶ δὲν ἐναντιοῦνται ἀναμεταξύ τους. Ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἀποστολικὸς κατ' ἄλλο σημαινόμενον ἐξέλαβε τὸ ἐγγύας δίδόναι, ὁ δὲ τῆς δ'. κατ' ἄλλο. (2)

ΚΑΝΩΝ ΚΑ'.

Εὐνοῦχος, εἰ μὲν ἐξ ἐπηρείας ἀνθρώπων ἐγένετο, ἢ διωγμῷ ἀφηρέθη τὰ τῶν ἀνδρῶν, ἢ οὕτως ἑφυ, καὶ ἔστιν ἄξιος, Ἐπίσκοπος γινέσθω.

Ἄπος. κβ'. κγ'. κδ'. τῆς δ. ὁ α. τῆς δ. καὶ β'. ὁ γ.

Ἑρμηνεία.

Εἰς τρεῖς διακίρονται οἱ εὐνοῦχοι, εἰς σπάδωνας, θλιβίας, καὶ ἐκτομίας. Καὶ σπάδωνες μὲν εἶναι ἐκεῖνοι ὅπου ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς των, χωρὶς δίδυμα καὶ παιδογόνα μόρια, περὶ τῶν ὁποίων ὁ Κύριος εἶπεν· «Εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐγεννήθησαν οὕτως ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν [Ματθ. 13. 12.] (καθὼς ἦν ὁ Δωρόθεος, ὁ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησίας πρεσβύτερος, ὡς μαρτυρεῖ Εὐσέβιος ἐκκλ. ἱστορ. βιβλ. ζ'. κεφ. λβ'.), θλιβίαι δὲ εἶναι ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων τὰ παιδογόνα μόρια ἐθλίψαν καὶ ἐσφιγξαν οἱ γονεῖς των, ὅταν ἦτον νήπια, καὶ τὰ ἑκάμην ἀχρηστὰ πρὸς παιδοποιεῖαν, μὲ τὸ σφιγξίμον ἐκεῖνο· ἐκτομίαι δὲ εἶναι ἐκεῖνοι ὅπου ἀπέβηλον τὰ γεννητικὰ μόρια, ἢ μὲ μαχαίρι, ἢ μὲ ἄλλην τέχνην καὶ μηχανήν. (3) Τοῦτων οὕτω προσγνωσμένων, λέγει ὁ παρῶν

(1) Κατὰ τοῦτο τὸ σημαινόμενον, οὐδὲ γυναῖκα ἔμπορὶ νὰ δώσῃ ἐγγύας, ἢ γοῦν νὰ δώσῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς ἐγγυητῆν δι' ἄλλον. Ἀλλ' οὕτε ἂν ἐγγυηθῇ, κρίνεται διὰ τὴν ἐγγύησιν. Τότε δὲ μόνον ἐνέχεται εἰς κρίσιν διὰ τὴν ἐγγύησιν, ὅταν πάρῃ τίποτε χάρισμα, διὰ νὰ ἐγγυηθῇ· διότι τὸ χάρισμα ὅπου ἔλαβε, τὴν κάμνει κατάκριτον διὰ τὴν ἐγγύησιν. Ἀρμενόπουλ. Βιβλ. γ'. τίτλ. 5'.

(2) Εἰς δὲ τὸ νομικὸν τοῦ Φωτίου, τίτλ. θ'. κεφ. λδ'. διατάξει κβ. καὶ λβ'. τοῦ γ'. τίτλ. τοῦ α' βιβλ. τοῦ Κώδικος, διορίζεται, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι καὶ ἀπλῶς οἱ κληρικοὶ, ὅταν κρίνονται, νὰ μὴ δίδωσιν ἐγγύας, ἦτοι ἐγγυητὰς διὰ λόγου των· ὅμως αἱ διατάξεις αὗται, ὅταν αἱ Νεαραὶ ἀπὸ τοῦ Κωνσταντινοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐκαθαρίσθησαν, δὲν ἐβάλλθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ,

κατὰ τὸν Βαλαμῶνα. Ὅθεν δὲν ἔχουσι τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχύον· Ἡ ἐγγυητὰς ἐμποδίζει τοὺς τοὺς νὰ μὴ γίνωνται, ὡς εἶπομεν, εἰς δοσοληψίας, καὶ ἀνθρώπινα καθήκοντα, καὶ ὅχι εἰς τὰ κατ' ἐντολήν συμφέροντα τοῖς ἀδελφοῖς. Καὶ ἡ ρηγ'. δὲ Νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ λέγει, ὅτι οἱ Κληρικοὶ ἐγγύας νὰ μὴ δίδουν, ὅταν κρίνονται, ἀλλὰ μόνον ὑποσχετικὴν ὁμολογίαν χωρὶς ὄρκου. Οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς κρινόμενοι, μήτε ἐγγυητὰς νὰ δίδουν, μήτε ὁμολογίας νὰ κάμνουν. Σημειῶσαι δὲ ὅτι τινὲς τὴν ἐγγύησιν ἐνόησαν ἀντὶ τὴν κοινῶς λεγομένην προξενίαν, διότι οἱ ἱερωμένοι καὶ κληρικοὶ οὕτε προξενηταὶ ἀρραβῶνων καὶ ὑπανδρίας δὲν πρέπει νὰ γίνωνται.

(3) Ἀπὸ δὲ τοῦς τοιοῦτους ἐκτομίας, ἄλλων μὲν εἶναι κομμένα καὶ τὰ δίδυμα καὶ ὁ καυλὸς, οἱ ὅποιοι δὲν δύνανται πλέον

E. P. M. S. K. 2006

κανών· Ἄνισως τινὰς καὶ ἔγινεν εὐνοῦχος ἀπὸ κακίαν καὶ βλάβην ἀνθρώπων, ἢ εἰς καιρὸν διωγμοῦ ἐκόπησαν ἀπὸ τοὺς διώκτας τὰ παιδογόνα μέρια τῶν ἀνδρῶν ἢ ἐγεννήθη ἔτσι ἐκ κοιλίας μητρὸς του, εἶναι δὲ ἄξιος διὰ ἱερωσύνην, ἃς γίνεται Ἐπίσκοπος, (1) ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν ἔγινεν αἷτιος τοῦ τοιοῦτου εὐνοουχισμοῦ, ἀλλ' ἢ ὑπὸ τῆς φύσεως, ἢ ὑπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ἔπαθε τὸ τοιοῦτον κακὸν, διὰ τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ἐλεῆται, καὶ ὄχι νὰ μισῆται, καὶ νὰ παιδεύηται. Περὶ τοῦ εὐνοουχισμοῦ ἔτι, διορίζουσι καὶ οἱ ἀκόλουθοι κανόνες, ὁ κβ'. κγ'. καὶ κδ'. τῶν Ἀποστόλων. Ὁ δὲ α'. τῆς α'. συνόδου κανὼν λέγει, ὅτι ὅποιος κληρικὸς διὰ ἀσθένειαν εὐνοουχισθῆ ὑπὸ ἰατρῶν, ἢ ὑπὸ βαρβάρων, οὗτος ἃς μὲν ἐν τῷ κλήρῳ λαϊκὸς δὲ ὢν, ἃς κληροῦται. Ὅστις δὲ ὑγιὲς ὢν, εὐνοούχισε τὸν ἑαυτὸν του, οὗτος, κληρικὸς μὲν ὢν, ἃς παύη ἀπὸ τὸ νὰ ἐνεργῆ τὰ τῆς ἱερωσύνης του· λαϊκὸς δὲ ὢν ἃς μὴ γίνεται κληρικὸς. Ὁ δὲ η'. τῆς α'. καὶ β'. κανὼν, τοῦτον τὸν ἴδιον κανόνα τῆς α'. προτιθεὶς, λέγει· Ὅποιος μὲν κληρικὸς εὐνοούχιση ἄλλον τινὰ, ἢ αὐτὸς μὲ τὸ χεῖρι του, ἢ ἄλλον βάλῃ, ἃς καθαιρεῖται· ὅποιος δὲ λαϊκὸς κάμη τοῦτο, ἃς ἀφορίζεται. Εἰ δὲ ἱερεῖς, ἢ λαϊκοὶ, εὐνοούχισουν τοὺς ἔχοντας πάθος τι, οὐ κατακρίνονται.

ΚΑΝΩΝ ΚΒ'.

Ἄπος. κα'. κγ'. κδ'. τῆς α'. α'. τῆς α' καὶ β'. η'. τῆς α'. καὶ β'. Ὁ ἀκρωτηριάσας ἑαυτὸν, μὴ γινέσθω κληρικὸς· αὐτοφονευτὴς γάρ ἐστιν ἑαυτοῦ, καὶ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας ἐχθρὸς.

Ἑρμηνεία.

Ὁ μὲν ἀνωτέρω εἰρημένος κανὼν ὀρίζει διὰ τοὺς εὐνοουχισθέντας σταυρικῶς, ὁ δὲ παρὼν διὰ τοὺς εὐνοουχισθέντας θεληματικῶς, λέγων· Ὅποιος ἤθελεν εὐνοούχιση τὸν ἑαυτὸν του μὲ τὸ θέλημά του, ὑγιὲς ὢν, ἢ μὲ τὰ χεῖριά του, ἢ βάλῃ ἄλλον καὶ τὸν εὐνοούχιση, ἃς μὴ γίνεται κληρικὸς. (2) Ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι μοναχὸς του φονεὺς τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ ἐχθρὸς τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ. Διατί ὁ μὲν Θεὸς ἐδημιούργησεν αὐτὸν ἄνδρα, μὲ ὄλα τὰ παιδογόνα μέρια, αὐτὸς δὲ ἐκβάλλοντας αὐτὰ, μεταβάλλει τὸν ἑαυτὸν του εἰς μίαν ἀλλόκοτον καὶ παράξενον φύσιν· ἐπειδὴ, οὔτε ἄνδρας εἶναι, διατί δὲν δύναται νὰ ἐνεργῆσῃ τὰ τῶν ἀνδρῶν, καὶ νὰ γεννήσῃ ὁμοιον κτῶ ἀνθρώπων· οὔτε πάλιν γυναῖκα, διότι δὲν δύναται τὰ τῶν γυναικῶν νὰ πάθῃ, ἤτοι νὰ ἐγγαστριωθῇ, καὶ νὰ γεννήσῃ ὡς αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ τρόπον τινὰ εἶναι ἕνα τρίτον τέρας, καὶ ὡσάν νὰ εἶπῃ τινὰς, εἶναι μέσον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ὅρα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κβ'. Ἀποστολικοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΚΓ'.

Ἄπος. να'. κβ'. κδ'. τῆς α'. α'. τῆς α'. β'. η'. Εἴ τις κληρικὸς ὢν, ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσει, καθαιρεῖσθω. Φονεὺς γάρ ἐστιν ἑαυτοῦ.

Ἑρμηνεία.

Καὶ οὗτος ὁ κανὼν παρομοίως μὲ τὸν ἀνωθεν, περὶ εὐνοουχισμοῦ διαλαμβάνει· πλὴν ἐκεῖνος μὲν ὀρίζει νὰ μὴ γίνηται κληρικὸς, ὅποιος λαϊκὸς ὢν, ἤθελεν εὐνοούχιση τὸν ἑαυτὸν του, οὗτος δὲ λέγει, ὅτι ἐὰν τινὰς κληρικὸς ὢν πρότερον, ὕστερον ἤθελεν εὐνοούχιση τὸν ἑαυτὸν του ὑγιαίνοντα, ἢ ἄλλον βάλῃ καὶ τὸν εὐνοούχιση, νὰ

μὲ γυναῖκα νὰ συνευρεθῶσιν, ἄλλου δὲ, εἶναι μόνον κοιμημένα τὰ δίδυμα, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ καυλός· οὔτινες καὶ μὲ γυναῖκας ἔμποροῦν νὰ ἀμαρτάνουν, ἀγκαλιὰ καὶ νὰ μὴ κάμνουν παιδί, καὶ πόλεμον σφοδρότερον αἰσθάνονται ἀπὸ ἐκείνους ὅπου ἔχουσι τὰ μέρια ὄλα καὶ παιδοποιούσιν. Καθὼς ὁ μέγας Βασίλειος περὶ τούτων κατὰ πλάτος ὁμιλεῖ εἰς τὸν περὶ παρθενίας λόγον αὐτοῦ. Περὶ ὧν καὶ ὁ Σεβαστὸς λέγει· «ἐπιθυμία εὐνοούχου ἀποπαρθεύσασαι νεάνιν» (κ'. α'. καὶ λ'. 20). Ἴσως δὲ τοιοῦτος νὰ ἦτο καὶ ὁ Πεντηκῆς ὁ εὐνοούχος τοῦ βασιλέως Φαραῶ, ὁ ἀυθέντης Ἰωσήφ τοῦ Παγκάλου, μὲ τὸ νὰ ἀναγινώσκωμεν, ὅτι εἶχε γυναῖκα τὴν βιασαμένην τὸν, Ἰωσήφ. Σημελώσαι· ὅτι ὁ ἱερὸς Δύγουστινος ἀναφέρει πῶς ἕνας νέος ἔδωκε γράμμα εἰς τὸν ἡγεμόνα Φίληκα παρακαλεστικόν, διὰ νὰ εὐνοούχισθῇ ὑπὸ ἐνὸς ἰατροῦ, ὅστις οὐκ ἐτύλμα διὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα νὰ εὐνοούχισῃ αὐτὸν, ὡσάν ὅπου ὁ εὐνοουχισμὸς εἶναι πρᾶγμα ἀνόσιον, ἐμποδισμένον καὶ ἀπὸ τὸν Θεϊκὸν νόμον καὶ ἀπὸ τὸν βασιλικόν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεῖος Ἰουστίνος, ἐν τῇ β'. ἀπολογία, λέγει· ὅτι ἰατροὶ τινες ἔλεγον πῶς δὲν ἔμποροῦν νὰ εὐνοούχισουν τινὰ, χωρὶς τὴν ἀδείαν τοῦ ἡγεμόνου.

(1) Καθὼς τοιοῦτος ἦτο ὁ Νικήτας, κατὰ τὸν Κοιναίτην Νικήταν λέγοντα· «Ἦν τις εὐνοούχος ἀρχιερατικῶς προσδρεύων τῆς τῶν Κοινῶν πόλεως, Νικήτας τοῦνομα, πάσης ἀρετῆς καταγώγιον· ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰγνάτιος, εὐνοούχος ἦτο.» Περὶ τῶν εὐνοούχων λέγει καὶ ὁ Θεῖος εἰς τὸ Δευτερονόμιον· «Οὐκ εἰσελεύσεται θλαθίας, οὐδὲ ἀποικισμὸς εἰς ἐκκλησίαν Κυρίου.» (Κεφ. γ'. 1.).

(2) Ἐπειδὴ μερικοὶ κακόφρονες αἰρετικοὶ, καὶ μάλιστα οἱ Οὐαλῆσιοι, ἀκούοντες τὸν Κύριον νὰ λέγῃ, ἀνίσως ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σὲ σκανδαλίξῃ, ἐκβαλε αὐτὸν· ὁμοίως καὶ ἐὰν ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ ποὺς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίξωσί σε, ἐκκοψον αὐτὰ, κακῶς καὶ σφαλερῶς ἐξήγγισαν τὸ ρητόν. Ὅθεν καὶ ἔλεγαν, ὅτι πρέπει τινὰς νὰ ἀκρωτηριάξῃ καὶ νὰ κόπη τὰ μέλη ἐκείνα, ὅπου τὸν παρακινούσιν εἰς ἀμαρτίαν, καθὼς ὁ Θεῖος Ἐπιφάνιος τοὺς τοιοῦτους ἀναφέρει αἰρετικούς. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ὅσοι τοιοῦτοι εὐρεθῶν, ὅπου νὰ ἀκρωτηριάξουν τὰ μέλη τοῦ σώματός των, ὑγιεῖς ὄντες, ὑποκείμενοι εἶναι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ ἐπιτίμιον τοῦ παρόντος Ἀποστολικοῦ κανόνος, καθὼς εἶναι καὶ ἐχθροὶ τῆς δημιουργίας

καθαίρηται· ἐπειδὴ εἶναι φονεὺς τοῦ ἑαυτοῦ του.(1) Ὅχι μόνον δὲ οἱ θειοὶ κανόνες, ἀλλὰ καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι παιδεύουσιν ἐκείνους ὅπου εὐνουχίσουν ἢ τὸν ἑαυτὸν τους, ἢ ἄλλους, μὲ διαφόρους παιδείας, ἢτοι μὲ ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων τους, μὲ ἐξορίαν, μὲ ταυτοπάθειαν, ἢ γουν νὰ εὐνουχίζηται καὶ αὐτὸς ὑπ' ἄλλου ἀνθρώπου. Καὶ ἀνί-
σως τινὰς δοῦλος ἤθελεν εὐνουχισθῆ, ἀν ἦναι ὑγιής, ἢ ἄρρωστος, προστάζουν οἱ νόμοι νὰ γινήται ἐλεύθερος. Φώ-
τιος κεφ. ιδ'. τοῦ α', τίτλ. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κα'. Ἀποστολικοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΚΑ'.

Λαϊκὸς ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσας, ἀφορίζεσθω ἐτη τρία. Ἐπίβουλος γὰρ ἐστὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.

Ἀποστολ. κα'. κβ'. κγ'. τῆς α'. α'. τῆς α'. καὶ β'. γ'.

Ἑρμηνεία.

Εἰ δὲ λαϊκὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅπου ἤθελεν ἀκρωτηριάσῃ, καὶ εὐνουχίσῃ τὸν ἑαυτὸν του ὑγιαίνοντα, ἢ ἄλλον βάλῃ καὶ τὸν εὐνουχίσῃ, προστάζει ὁ παρὼν κανὼν νὰ ἀφορίζηται ἀπὸ τὰ μυστήρια καὶ ἀπὸ τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συνάθροισιν τῶν χριστιανῶν χρόνους τρεῖς· ἐπειδὴ μὲ τὸν εὐνουχισμόν αὐτὸν γίνεσθαι ἐπίβουλος τῆς ζωῆς του.

ΚΑΝΩΝ ΚΕ'.

Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος ἐπὶ πορνείᾳ, ἢ ἐπιπορκίᾳ, ἢ κλοπῇ, ἀλοῦς, κα-
θαιρείσθω, καὶ μὴ ἀφορίζεσθω. Λέγει γὰρ ἡ Γραφή, «Ὅχι ἐκδικήσεις δις ἐπὶ τὸ αὐτό.» Ὡσαύ-
τως καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί.

Τῆς α'. θ'. τῆς ς'. δ'. κα'. τῆς ἐν Νεοκαισ. α'. η'. τῆς Καρθ. λε'. τοῦ Βασιλ. γ'. ιζ'. λβ'. μδ'. να'. ο'.

Ἑρμηνεία.

Ὅλοι οἱ ἱερωμένοι καὶ κληρικοί πρέπει νὰ ἦναι καθαροί, καὶ ἀνέγκλητοι, διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὼν κανὼν διο-
ρίζει ἐτῆ. Ὅποιος Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος ἤθελε πιασθῆ, ἢ γουν ἤθελεν ἀποδειχθῆ, πῶς ἐκκε-
πορνείων, ἢ παράβασιν ὄρκου (2) ἢ κλεψίαν, κεφαλαιώδη δηλ. κατὰ τὸν κή. τοῦ Νηστευτοῦ, ἢτοι κεφαλικὴν τι-
μωρίαν ἐπάγουσαν. Κεφαλικὴ δὲ τιμωρία δὲν εἶναι ὁ ἀποκεφαλισμὸς, ἢ θάνατος ἄλλος· ὡς ἐρμηνεύει ὁ Βαλασκ-
μῶν, σχολιάζων τὸ κέ. κεφ. τοῦ θ'. τίτλου τοῦ νομοκάνονος τοῦ Φωτίου, ἀλλὰ ἐξορία, τύφλωσις, κόψιμν τῆς
χειρὸς, καὶ ἄλλα ὅμοια (3), ἃς καθαίρηται μὲν ἀπὸ τὴν ἱερωσύνην, ἃς μὴ ἀφορίζηται δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν
καὶ προσευχὴν τῶν Χριστιανῶν. Διότι λέγει ἡ θεία Γραφή· Δὲν θέλεις παιδεύσει δύο φοραὶς ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ

τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ τὰ ἀνωτέρω λόγια τοῦ Κυρίου δὲν νοοῦνται κατὰ τὸ γράμμα, ἀλλὰ ἐξηγοῦνται τροπολογικῶς. Ἦτοι, ἐὰν ἔχωμεν συγγενεῖς, ἢ φίλους τόσον πολλὰ οἰκείους καὶ ἀγαπητοὺς εἰς ἡμᾶς, καθὼς εἶναι τὰ μέλη τοῦ σώματός μας, ἢ φιλία ὅμως τῶν τοιούτων μᾶς ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ ἀποκόπτωμεν ἀπὸ λόγου μας τὴν τοιαύτην προσπάθειαν καὶ φιλίαν, προτιμῶντες τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην, καὶ τὴν σω-
τηρίαν τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, καθὼς ὁ θεὸς Χρυσόστομος, ὁ Θεοφύλακτος, ὁ Ἐπιφάνειος, καὶ ἄλλοι Πατέρες ἐξηγοῦσι τὸ τοι-
οῦτον βῆτόν. «Σημείωσαι δὲ, ὅτι τοὺς εὐνοῦχους, ὁ μὲν Θεολό-
γος Γρηγόριος ὀνομάζει, ἐν γυναιξίν ἄνδρας, καὶ ἐν ἀνδράσι γυ-
ναίκας, ὁ δὲ μέγας Βασίλειος (ἐπιστολ. πρὸς Συμπλικίαν) τὸ
«γένος τῶν εὐνοῦχων καλεῖ ἄτιμον, πανώλεθρον, ἀνανδρον, σι-
«δηροκατάδικον, καὶ ἄλλα πολλὰ, προσθέτων ὅτι οὐδὲ εἰς μαρ-
«τυρίαν εἶναι ἀξιόπιστος.» Ὁ δὲ θεὸς Ἀπόστολος, κατάρτας ὑ-
πεύθυνον κρίνει ἐκεῖνον ὅπου εὐνουχίσῃ τὸν ἑαυτὸν του. Οὕτω γὰρ
καταρᾶται τοὺς ἀναστατοῦντας τοὺς Γαλάτας «ὄφειλον καὶ ἀπο-
«κόψονται (ἢτοι εὐνουχισθῆσονται, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Χρυσόστομος
«καὶ ὁ Θεοφύλακτος) οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.» (Γαλάτ. ε', 12).

(1) Ὅθεν ἀκολούθως τῶ Ἀποστολικῶ παρόντι κανόνι, ὁ Ἀ-
λεξανδρείας Δημήτριος ἐκάθηρε, κατὰ τὸν Σωκράτην, τὸν Ὀρι-
γένην, ἐπειδὴ καὶ ἀπετόλμησε νὰ εὐνουχίσῃ τὸν ἑαυτὸν του (ἀγ-
καλὰ καὶ ἄλλοι λέγουσιν ὅτι σαρὸς ὦν ὁ Ὀριγένης, εὐρῆκε βότα-
τανόν τι καὶ φάρμακον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐξήρανε τὴν ρίζαν τῆς
σχιρτώσεως-σαρκὸς) ἀνάγνωθι καὶ τὸν Ἐπιφάνειον ὅπου ἀναφέ-
ρει, αἰρέσει ξδ', τὰ θρυλλούμενα περὶ τῆς εὐνουχίσεως Ὀριγένους.

Ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς Ἀθανάσιος ὁμιλῶν διὰ τὸν Ἀντιοχείας Λεόν-
τιον, τὸν πρὸ τοῦ Εὐδοξίου, εἶπεν ὅτι δὲν ἤρμοζεν εἰς ἐκεῖνον,
οὔτε ἀρχιερωσύνη, οὔτε κοινωνία· διατὶ αὐτὸς ἑαυτὸν εὐνοῦχι-
«σεν, ἵνα μετ' ἐξουσίας κοιμᾶται εἰς τὸ ἐξῆς μετ' Εὐστολίας τι-
νὸς, γυναικὸς μὲν δι' αὐτὸν, λεγομένης δὲ παρθένου. Ἀπολογία
α'. πρὸς Κωνσταντί.

(2) Σημείωσαι, ὅτι οἱ μὲν κανόνες, ἐπιπορκίαν λέγουσι τὴν πα-
ράβασιν τοῦ ἐν ἀληθείᾳ γενομένου ὄρκου, οἱ δὲ νόμοι οἱ πολιτι-
κοί, ἐπιπορκίαν λέγουσι καὶ τὸν ἐπὶ ψεύδει γενομένον ὄρκον. Κατὰ
τὸν ιγ'. τίτλ. κεφ. ιη'. τοῦ νομικοῦ τοῦ Φωτίου, ὅθεν καὶ ὁ ἐπιπο-
κῆσας, εἴτε κατὰ τὸ ἓνα, εἴτε κατὰ τὸ ἄλλο ἱερωμένος, καθαίρηται.

(3) Σημείωσαι δὲ πρὸς τοῦτο, ὅτι ἐπειδὴ μὲν ἡ ἱεροσύλια
εἶναι καὶ συγγενὴς μὲ τὴν κλεψίαν καὶ τῆς κλεψίας βαρύτερα·
διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἐπὶ ἱεροσυλίᾳ ἀλοῦς Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος,
ἢ Διάκονος, καθαίρηται κατὰ τὸν ι'. τῆς α'. καὶ β'. ἐπειδὴ δὲ
τὸ ἐγκλημα τῆς καθοσιώσεως ὁμοίον ἐστὶ μὲ τὸ τῆς ἱεροσυλίᾳ
διὰ τοῦτο καὶ ὁ τῆ καθοσιώσεως περιπεσὼν ἱερωμένος, καθαίρηται.
Τί δὲ ἐστὶ καθοσιώσις, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ οβ'. Ἀπο-
στολικοῦ. Σημείωσαι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ξα'. Ἀποστο-
λικὸς ἐμποδίζει νὰ μὴ ἱερωῦται ὅποιος πρὸ τῆς χειροτονίας ἐλεγ-
χθῆ, πῶς ἔκαμε πορνείαν, ἢ μοιχείαν, ἢ ἄλλην τινὰ ἀμαρτίαν
ἀπηγορευμένην ἀπὸ τοῦς πιστοῦς· καὶ δὲ ἀμαρτήματα ὅπου ἀνα-
φέρει ὁ παρὼν κανὼν εἶναι ἀπηγορευμένα, ἄρα ταῦτα, ὅχι μόνον
εἶναι καθαίρητικὰ τῆς ἱερωσύνης, ἀλλὰ καὶ κωλυτικὰ ἐν ταύτῃ
τῆς ἱερωσύνης, καὶ οἱ πρὸ τῆς ἱερωσύνης ἐπὶ τούτοις ἐλεγχθέν-
τες δὲν ἱεράνονται.

Ε.Π.Δ. τῆς Π.Ι.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἀμαρτήματα. Παρόμοια μὲ τοὺς ἱερωμένους καθαιροῦνται μὲν ἀπὸ τὸν κληρὸν τοὺς, οὐκ ἀφορίζονται δὲ, καὶ ὅσοι ἄλλοι κληρικοί ἤθελαν πιασθῶν εἰς τὰ εἰρημένα ἴδια ἀμαρτήματα. Δύω δὲ πράγματα προσοχῆς ἀξία εἰς τὸν παρόντα κανόνα περιλαμβάνονται· ἓνα μὲν, ὅτι οἱ ἱερωμένοι οὗτοι καὶ κληρικοί, ἀγκαλιὰ καὶ δὲν ἀφορίζονται ἀπὸ τὴν κοινωνίαν, ἥτοι τὴν συνάθροισιν καὶ προσευχὴν τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Χριστιανῶν, ὡς οἱ κατηγούμενοι, κατὰ τὸν γ'. καὶ λβ'. καὶ νά. τοῦ μεγ. Βασιλείου, δὲν μεταλαμβάνουν ὁμοῦ καὶ τῶν ἀχράντων μυστηρίων κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἀνάξιοι ὄντες, καὶ ὑπὸ κανόνα, ἕως ὅτου ἤθελε κρίνει εὐλογον ὁ Ἀρχιερεὺς, ἢ ὁ τούτων πνευματικός. (1) Καὶ ἄλλο δὲ, ὅτι οἱ πιασθέντες, ὄχι εἰς δλα. ἀλλὰ εἰς τούτα μόνα τὰ ἀμαρτήματα, ὅπου ἀναφέρει ὁ παρὼν κανὼν, ἱερωμένοι τε καὶ κληρικοί (ἂν δὲ πιασθῶν καὶ εἰς ἄλλα ὅμοια τούτων, εἰς μοιχείαν δηλ. ἢ εἰς ἱεροσυλίαν) καθαιροῦνται μόνον καὶ δὲν ἀφορίζονται. Διατί εἶναι καὶ ἄλλα ἀμαρτήματα, εἰς τὰ ὅποια ὅσοι ἱερωμένοι καὶ κληρικοί πιασθῶν, καὶ καθαιροῦνται ὁμοῦ καὶ ἀφορίζονται. Καθὼς εἶναι οἱ χειροτονηθέντες μὲ ἄσπρα, ἢ μὲ ἐξουσίαν τῶν ἀρχόντων, κατὰ τὸν κθ'. καὶ λ'. κανόνα τῶν Ἀποστόλων. Σημειῶσαι δὲ, ὅτι, οἱ ἱερωμένοι καὶ κληρικοί, ὅπου διὰ τὰ ἀνωτέρω ἀμαρτήματα, ἐκαθήροντο μὲν, δὲν ἀφορίζοντο δὲ, ἐὰν πάλιν ἐπιπτον μετὰ τὴν καθίρρσιν εἰς τὰ αὐτὰ, ἢ εἰς ἄλλα ἀμαρτήματα, τότε καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν παντελῶς ἀφορίζοντο ὡς οἱ κατηγούμενοι. Δι' ὃ καὶ ὁ ἁ. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ διορίζων, ὅτι, ὁ Πρεσβύτερος ἐὰν πορνεύσῃ ἢ μοιχεύσῃ, ἀφορίζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς οἱ λαϊκοὶ μετανοοῦντες. Οὗτος, λέγω, ἄριστα συμβιβάζεται μὲ τὸν παρόντα Ἀποστολικὸν, καὶ νορθῆ, ὅτι, λέγει διὰ τὸν δις, ἢ τρίς πορνεύσαντα, ἢ μοιχεύσαντα Πρεσβύτερον.

Συμφωνία.

Ἄλλα καὶ ὁ ἁ. τῆς αὐτῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ λέγει, ὅτι καθαιρεται ὁ ἱερεὺς ὅπου συζῆ μὲ τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκά του. Ὁ δὲ κα. τῆς ς'. λέγει· Οἱ διὰ κανονικὰ ἐγκλήματα παντελῶς καθαιρεθέντες κληρικοί, εἰ μὲν θεληματικῶς μετανοήσωσιν, ἄς κυρεῦσιν τὰ μαλλία κατὰ τὸ σχῆμα τῶν κληρικῶν ὄχι καὶ δὲν θέλουν νὰ παραιτήσωσιν τὴν ἀμαρτίαν θεληματικῶς, ἄς τρέφουσι τὰ μαλλία, καθὼς οἱ λαϊκοί. Ὁ δὲ ιζ'. τοῦ Βασιλείου λέγει, πῶς ἐκείνοι ὅπου ὤμοσαν ὅτι νὰ μὴ ἐνεργοῦσι τὰ τῆς ἱερωσύνης Πρεσβύτεροι, (ἐκ τινος ἀνάγκης καὶ κινδύνου) φανερά μὲν δὲν πρέπει νὰ ἱεουργοῦσι (διὰ νὰ μὴ σκανδαλίζουσι δηλ. τοὺς γινώσκοντας αὐτοὺς ὅτι ὤμοσαν, ἀλλὰ κρυφίως ὁμοῦ νὰ μετανοῶσι διὰ τὸν ὄρκον ὅπου ἔκαμαν. Ὁ δὲ ὁ. τοῦ αὐτοῦ κανὼν διορίζει, ὅτι ἐὰν Διάκονος, ἢ Πρεσβύτερος ἀμαρτήσῃ μετὰ γυναικὸς μέχρι μόνου φιλήματος, τῆς μὲν ἱερωσύνης θέλει παύσει πρὸς καιρὸν κατὰ τὸν Ζωναραν, τὰ δὲ μυστήρια θέλει ἀξιοθῆ νὰ μεταλαμβάνῃ μαζὺ μὲ τοὺς συμπρεσβυτέρους καὶ συνδιακόνους του. Εἰ δὲ φανερωθῆ ὅτι ἡμαρτέ τι περισσώτερον ἀπὸ τὸ φίλημα, θέλει καθιρεθῆ. Ὁ δὲ δ'. τῆς ς'. καθαιρεῖ τὸν Ἐπίσκοπον, ἢ Πρεσβύτερον, ἢ Διάκονον, ἢ ἄλλον τινὰ κληρικὸν ὅπου σμιχθῆ μὲ γυναῖκα ἀφιερωμένην τῷ Θεῷ, ταῦτόν εἰπεῖν καλογραίαν. Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Νηστευτῆς λέγει, ὅτι, ἐὰν τις πρὸ τοῦ νὰ ἱερωθῆ ἔπεσεν εἰς μαλακίαν, (ἢ ὅποια, κατ' ἴδιαν πορνεία λέγεται ἀπὸ μερικοὺς ἁγίους) οὗτος νὰ ἐπιτιμᾶται, ἔπειτα νὰ ἱερωταί. Εἰ δὲ μετὰ τὴν ἱερωσύνην ἔπεσε, νὰ μένη ἀργὸς ἓνα χρόνον, καὶ νὰ κανονίζηται μὲ ἄλλα ἐπιτίμια, καὶ οὕτω νὰ ἱερωγῆ. Εἰ δὲ μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀμαρτίας, πάλιν πέσῃ δύο φοραὶς καὶ τρεῖς εἰς τοῦτο τὸ πάθος, ὁ τοιοῦτος νὰ καθαιρεταί, καὶ νὰ ἐρχεται εἰς τάξιν ἀναγνώστου.

ΚΑΝΩΝ ΚΓ'.

Τῆς δ'. ιδ'. τῆς
ς'. ς'. τῆς Καρθ.
ιδ'. λγ'. Βασιλ.
εθ'.

Τῶν εἰς κληρὸν προελθόντων ἀγάμων κελεύομεν, βουλομένους γαμεῖν, ἀναγνώστας καὶ ψάλτας μόνον.

Ἑρμηνεία.

Οἱ μὲν Πρεσβύτεροι, καὶ Διάκονοι, καὶ Ὑποδιάκονοι, πρὸ τοῦ νὰ χειροτονηθοῦν, ἔχουν ἄδειαν νὰ λάβουν γυναῖκα, καὶ μετὰ τὸν γάμον νὰ χειροτονῶνται. Ἐὰν δὲ ὕστερα ἀπὸ τὴν χειροτονίαν ἤθελαν ὑπανδρευθῆ, καθαι-

(1) Εἰ δὲ καὶ ἤθελεν εἰπῆ τινὰς, ὅτι, οἱ καθαιρεθέντες κληρικοί δις ἐκδικοῦνται ἀνίσως δὲν μεταλάβωσιν, ἄς μάθῃ, ὅτι δὲν ἐκδικοῦνται δις, καθ' ὃ σὺν τῇ καθαιρέσει δὲν ἀφορίζονται καὶ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν Ἀποστολικὸν τοῦτον κανόνα (καὶ τοῦτο διατί δὲν ἀποδίδεται πλέον εἰς αὐτοὺς ὁ κληρὸς καὶ ἡ ἱερωσύνη, ὡς λέγει ὁ Βασιλεὺς, καν. γ'), καὶ ὄχι καθ' ὃ δὲν μεταλαμβάνουσι. Διότι, ἂν ἦτο ἔτσι, καὶ οἱ λαϊκοὶ ἀκόλουθοι ἦτο νὰ ἐκδικοῦνται δις, ὅπερ οὐ πρέπει. Ἐπειδὴ, ὅταν αὐτοὶ ἡμάρτανον θανασίμως, ὄχι μόνον ἐδιώκοντο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν, ὁμοῦ μὲ τοὺς κατηγούμενους, ἀλλὰ οὔτε μετελάμβανον. Καὶ ὁμοῦ οὐ λέγονται νὰ ἐκδικοῦνται δις. Διατί ἡ ἀποχὴ τῆς οὐσίας κοινωνίας δὲν ἐλογίζετο ἐκδίκησις εἰς αὐτοὺς. Ἄλλὰ

εἰ ταῦτα λέγω; ἄς μάθῃ ὁ τοῦτο προτείνων, ὅτι ὄχι μόνον πρέπει νὰ ἀπέχῃ τῆς κοινωνίας οἱ καθαιρεθέντες κληρικοί, ἀλλὰ πρέπει καὶ διὰ συντριμμοῦ τῆς σαρκὸς, καὶ πάσης δουλαγωγίας, νὰ χωρίζονται καὶ ἀπὸ τὰς ἡδονὰς, διὰ τὰς ὅποιας ἔχασαν τὴν ἱερωσύνην, κατὰ τὸν γ'. τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου κανόνα. Ὡσὰν ποῦ μόνη ἡ ἀποχὴ τῆς κοινωνίας δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ τυὺς ἱατρεύσῃ ἀπὸ τὰ πάθη. Σημειῶσαι πρὸς τούτοις, ὅτι ὄχι μόνον εἰ μετὰ τὴν χειροτονίαν πορνεύσαντες, ἢ μοιχεύσαντες, ἢ καὶ ἄλλα κωλυτικὰ ἀμαρτήματα ποιήσαντες, ἀλλὰ καὶ οἱ πρὸ τῆς χειροτονίας ταῦτα ποιήσαντες, ἐὰν μετὰ τὴν χειροτονίαν ὁμολογήσωσιν ταῦτα ἢ ἐλεγχθοῦν, καθαιροῦνται παρομοίως καὶ αὐτοί, κατὰ τὸν θ'. τῆς α'. ὃν καὶ ἀναγνώθι.

ρονται από τὸν βαθμὸν τους κατὰ τὸν ς' τῆς ς'. Οἱ δὲ ἀναγνώσται, καὶ ψάλλται καὶ οἱ κατώτεροι κληρικοὶ ἔχουσι τὴν ἀδειαν νὰ ὑπανδρευθοῦν, καὶ ἀφοῦ γένουν κληρικοὶ ἀπροκριματίστως, καὶ νὰ προβαίνουν καὶ εἰς μείζονα βαθμὸν. Ὅθεν καὶ ὁ παρὼν κανὼν προστάζει τοὺς τοιοῦτους νὰ ὑπανδρευῶνται καὶ μετὰ τὸ κληρωθῆναι ὅμως μετ' ἐρθόδοξον γυναῖκα, καὶ ὄχι μετ' ἑτεροδόξον, κατὰ τὸν ιδ' κανόνα τῆς δ'. Οἰκουμενικῆς συνόδου. Ὁ δὲ θ' τῆς ἐν Καρθαγ. διορίζει ὅτι ὅταν οἱ ἀναγνώσται φθάσουν εἰς ἡλικίαν τῆς ἡσπς, ἤτοι ιδ' χρόνων, νὰ ἀναγκάζωνται, ἢ νὰ ὑπανδρευθοῦν, ἢ νὰ ὁμολογήσουν ἐγκράτειαν, ἢτοι νὰ πασθενέουν. Ἀφοῦ δὲ ὑπανδρευθοῦν, νὰ μὴ ἀναγκάζωνται νὰ ἐγκρατεύωνται περισσότερο ἀπὸ τὸ δικτεταγμένον, κατὰ τὴν λγ' τῆς αὐτῆς. Ὁ δὲ ξθ' τοῦ μεγάλου Βασιλείου λέγει, ὅτι ἀναγνώστης, εἰάν πῆσθ μετ' ἄρραθωνικιστικὴν τοῦ πρὸ τοῦ νὰ στεφανωθῆ, νὰ ἀργῆται ἕνα χρόνον, εἴτα νὰ δέχεται, εἰς μεγαλύτερον δὲ βαθμὸν νὰ μὴ ἀναβαίη. Ἐάν δὲ κλεψιγαμήσῃ χωρὶς ἀρραθῶνα, ἄς πύθ τῆς ὑπηρεσίας. Ὁ δὲ ς' τῆς ς' αὐτολεξεὶ ἐκτίθεται τὸν παρόντα κανόνα. (1)

ΚΑΝΩΝ ΚΖ'.

Ἐπίσκοπον, ἢ Πρεσβύτερον, ἢ Διάκονον, τύπτοντα πιστοὺς ἀμαρτάνοντας, ἢ ἀπίστους ἀδικήσαντας, καὶ διὰ τῶν τοιούτων φοβεῖν ἐθέλοντα, καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν. Οὐδαμοῦ γὰρ ὁ Κύριος τοῦτο ἡμᾶς ἐδίδαξε. Τούναντιον δὲ, αὐτὸς τυπτόμενος, οὐκ ἀντέτυπτε λοιδορούμενος, οὐκ ἀντελοιδόρει πάσχων, οὐκ ἠπειλεῖ.

Τῆς α' καὶ β'.
θ' τῆς Ἀντιοχ.
ε' τῆς Καρθ.
νζ' εβ' ος' ρ'.
πγ' ιθ' ρ' ρς'.
ρξ' α' Πίτ. β'.
23.

Ἑρμηνεία.

Διδάσκων ὁ Κύριος τοὺς μαθητὰς του τὰς θείας ἐντολάς του ἔλεγεν· «Ἐκεῖνα ὅπου λέγω εἰς ἑσᾶς τοὺς μαθητὰς μου, τὰ λέγω καὶ εἰς ὄλους τοὺς Χριστιανούς» [Μαρκ. ιγ'. 37] Μία δὲ ἀπὸ τὰς ἐντολάς του εἶναι, τὸ νὰ στρέφωμεν τὴν ἀριστεράν μας σιαγόνα, εἰς ἐκεῖνον ὅπου ἤθελε μᾶς κτυπήσῃ εἰς τὴν δεξιάν. [Ματθ. ε'. 39.] Ἄν λοιπὸν ἀπὸ ὄλους τοὺς Χριστιανούς ἡ ἐντολὴ αὕτη πρέπη νὰ φυλάττηται, πολὺ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἱερωμένους, καὶ μάλιστα τοὺς Ἐπισκόπους, περὶ τῶν ὁποίων ἔγραψεν ὁ θεῖος Παῦλος πρὸς Τιμόθεον, ὅτι πρέπει ὁ Ἐπίσκοπος νὰ μὴ ᾔηται πλήκτης. [ἀ. Τιμόθ. γ'. 3.] Διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρὼν κανὼν λέγει· Ὅποιος Ἐπίσκοπος ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος κτυπᾷ τοὺς Χριστιανούς ἐκείνους ὅπου σφάλλουν εἰς αὐτόν ἢ τοὺς ἀπίστους, ὅπου ἤθελαν ἀδικήσῃ ἄλλους, καὶ θέλει τάχα, ὅτι μετὰ τὰ τοιαῦτα κτυπήματα νὰ κάμῃ νὰ τὸν φοβοῦνται οἱ λοιποὶ, προστάζομεν νὰ καθαιρεθῆ ὁ τοιοῦτος. Διότι ὁ Κύριος εἰς κἀνὲν μέρος τοῦ Εὐαγγελίου δὲν μᾶς ἐδίδαξε τοῦτο νὰ κάμνωμεν· μάλιστα δὲ ὄλον τὸ ἐναντίον μᾶς ἐδίδαξε μετὰ τὸ παράδειγμά του. Ἐπειδὴ δερνόμενος ἀπὸ τοὺς στρατιώτας καὶ Ἰουδαίους, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθους, δὲν ἐσῆκωσε χεῖρι νὰ τοὺς δειρῇ καὶ αὐτός. Κιτηγορούμενος καὶ ὑβρίζομενος, δὲν ὑβρίζεν, οὔτε ἐκατηγόρει. Καὶ πάσχων ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν, δὲν ἐφοβείζε νὰ τοὺς παιδεύσῃ, ἀλλὰ παρεκάλει τὸν Πατέρα του νὰ τοὺς συγχωρήσῃ. «Τοῦ ὁποίου Κυρίου μιμηταὶ πρέπει νὰ ᾔηται καὶ οἱ ἱερωμένοι, ἐλέγγοντες μὲν τοὺς ἀμαρτάνοντας καὶ ἀδικούντας, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι». [ἀ. Τιμόθ. ε'. 20], καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, καὶ σωφρονίζοντες αὐτούς, ποτὲ μὲν, μετὰ διδασκαλίαν καὶ κουθεσίας, ποτὲ δὲ, καὶ μετὰ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια, ὄχι δὲ καὶ ἐκδικούντες μετὰ ὀργὴν καὶ θυμὸν, τὴν ἀτιμίαν Θετίον, ἢ τὸ σφάλμα ὅπου οἱ τοιοῦτοι ἔκαμαν εἰς αὐτούς, ἢ δερνοντες αὐτούς καὶ ξυλίζοντες.» Τοῦτον τὸν ἴδιον κανόνα κατὰ ὁ θ' τῆς α' καὶ β'. ἀναφέρων λέγει, ὅτι ὄχι μόνον καθαιροῦνται οἱ ἱερωμένοι ἐκεῖνοι ὅπου κτυπήσουν οἱ ἴδιοι μετὰ τὸ χεῖρι των, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὅπου βάλλουν, ἄλλους νὰ κτυπήσουν. (2)

(1) Περὶ δὲ τῆς χειροθεσίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν ἀναγνώστων, καὶ περὶ τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν ψαλλτῶν, ὄρα τὸν λγ' καὶ ος' τῆς ς'.
(2) Βίβρα δὲ ὅτι δὲν πρέπει νὰ δαίρνοῦσιν οἱ ἱερωμένοι τοὺς ἀμαρτάνοντας εἰς αὐτούς, διατὶ ἐκείνους ὅπου ἀμαρτάνουσιν εἰς τὰ θεῖα, καὶ εἰς τὸν Θεόν, καὶ μήτε μετὰ νοουθεσίας μήτε μετὰ ἐπιτίμια σωφρονίζονται, ἢ μὴ μποροῦν νὰ τοὺς σωφρονίσουν ἱερωμένους ὄντας, ἢ λαϊκοὺς, μετὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἐξουσίας τὴν δύναμιν, κατὰ τὸν ε'. Ἀντιοχ. καὶ τὸν ος'. πβ'. πγ'. ιθ'. ρ'. ρς'. ρξ'. Καρθαγέν. καὶ τὸν θ' τῆς α' καὶ β', ἐπειδὴ τότε δὲν φαίνονται νὰ ἐκδικῶσι πλέον τὸν ἑαυτὸν τους, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ὑποῦ ἀτιμάζεται καὶ ὑβρίζεται. Ὅθεν καὶ ὁ Κύριος ὁ τοὺς εἰς αὐτὸν ἀμαρτάνοντας μήτε κτυπῶν μήτε λοιδορῶν, ἔκαμε φραγγέλιον ἀπὸ σχοινίου, καὶ κτυπῶντας ἐξέβαλε τοὺς πραγματευτὰς καὶ σαράφιδας ἀπὸ τὸ ἱερόν, διατὶ ἠμάρτανον εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του ἔκαμαν σπήλαιον ληστῶν καὶ οἶκον ἐμπορίου. Πρέπει ὅμως νὰ στοχασθῶμεν, ὅτι, ἀγκαλὰ καὶ οἱ ἐξηγῆται τῶν κανόνων, Ζωναράς καὶ Βαλσαμῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Βουλγαρίας Θεο-

φύλακτος, ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, λέγουσιν, ὅτι ὁ Κύριος ἐκτύπησε τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πραγματευομένους, μετὰ ὄλον τοῦτο καὶ οἱ δ'. Εὐαγγελιστὰς, ὅπου διηγοῦνται τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, δὲν γράφουσιν ὅτι ἐκτύπησεν, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἐξέβαλε αὐτούς. Ὅθεν καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς (ὄρα κατὰ πλάτος ὁμίλ. μ') λέγει ὅτι μόνον τοῖς περὶ τὸ ἱερόν πωλοῦσιν καὶ ἀγοράζουσιν τὴν μᾶστιγα ἐπαγεῖναιτο. Ὅπου θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι ἐσῶκωσε μὲν κατ' ἐπάνω αὐτῶν τὸ φραγγέλιον καὶ ἐφοβείρισε νὰ τοὺς κτυπήσῃ, οὐχὶ δὲ καὶ ὅτι τοὺς ἐκτύπησε. Κατὰ τοῦτον τὸν λόγον φαίνεται καὶ ὁ Χρυσόστομος, ὅτι θέλει νὰ σωφρονίζονται οἱ βλάσφημοι μετὰ πλῆγαις ὡς εἰς Θεὸν ἀμαρτάνοντες. Διότι λέγει (ὁμίλ. α'. ἀνδριαντ.). «Ἀνίσως καὶ ἀκούσας τινὸς νὰ βλάσφημῇ τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὸ παζάρι, ἢ εἰς τὸ δίστρατον, πλησίασε κοντὰ, καὶ ἐλεγξάτω τον διὰ τὴν βλάσφημίαν του. Ἄν δὲ καὶ κάμῃ χρεῖα νὰ τὸν κτυπήσῃ, κτύπησέ τον.» Ὅρα ὅτι δὲν λέγει ὁ ἅγιος ἀποφασιστικὰ νὰ κτυπᾷ τινὰς τὸν βλάσφημον, ἀλλὰ μετὰ ὑπόθεσιν καὶ κεκολασμένως, ἢν κάμῃ χρεῖα. Καὶ τοῦτο δὲ σημειῶσαι, ὅτι, ἂν καὶ ὁ ἅγιος λέγῃ τοῦτο ἐκ περισυίας, πλὴν αὐτὸς ὁ τοῦτο λέγων, ποτὲ δὲν ἔκαμε

E. V. Δ. Π. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ